

Oktatási
Minisztérium

A felsőoktatási kreditrendszer
bevezetésével és működésével kapcsolatos
helyzetelemzés és akcióterv

2003. június 27.

AAM VEZETŐI INFORMATIKAI TANÁCSADÓ Rt.

Vezetői összefoglaló

Magyarország várható EU-csatlakozásával nagyobb hangsúlyt kapott a felsőoktatás EU-konformizálása is. A nemzetközi cserekapcsolatok elmúlt években megnövekedett száma és jelentősége is ebbe az irányba hat. A hallgatók külföldi egyetemeken elvégzett tanulmányainak figyelembevételéhez és beszámításához a hazai egyetemeknek és főiskoláknak is csatlakozniuk kell az ECTS rendszerhez (Európai Kreditátviteli Rendszer), melyet az Európai Unió országai már egységesen használnak.

A jogalkotó a kreditrendszer bevezetésével „*az intézményen belüli és az intézmények közötti átjárhatóságot*” kívánja megteremteni. A rugalmas tanulmány szervezés lehetővé teszi a hallgató számára a térbeli és az időbeli mobilitást is. A térbeli mobilitás a hallgatók intézmények, illetve karok közötti mozgását jelenti, míg az időbeli mobilitáson a tanulmányok időbeli rugalmasságát értjük, azaz a hallgató nincs kötve a félévekhez, tárgyait bizonyos korlátok között saját döntése szerint veheti fel időben, és tanulmányait megszakíthatja anélkül, hogy addigi erőfeszítései kárba vesznének. A jelenlegi társadalmi környezetben az időbeli mobilitásra való igény és annak jelentősége nagyobb, mint a térbeli. Ennek köszönhetően eltérő utakon eltérő ismereteket lehet szerezni szakmán belül a diploma megszerzéséig. Így a magyar szakemberek együttes tudása a diszciplínáknak egyre szélesebb körét öleli át, és rugalmasabban tudnak alkalmazkodni a piac újabb és újabb egyedi igényeihez.

A fentiek tükrében az Oktatási Minisztérium (továbbiakban OM) megbízásából, 2003. márciusában az Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság (továbbiakban Educatio Kht.) projektet indított a felsőoktatási kreditrendszer hazai megvalósulásának vizsgálatára, illetve a rendszer sikeres bevezetéséhez és működtetéséhez esetlegesen szükséges akciók definiálására.

A projekt kivitelezését az AAM Tanácsadó Rt. végezte, az OM, az Educatio Kht. és az Országos Kredittanács (továbbiakban OKT) támogatásával és érintett szakértőivel való folyamatos egyeztetés mellett.

A felmérés és a kapcsolódó műhelymunkák során azt tapasztaltuk, hogy az intézmények közel $\frac{3}{4}$ -ében már működik a kreditrendszer, és a többi intézményben is lényegében felkészültek a 2003. őszi bevezetésre. A jogszabályi megfelelést vizsgálva azt találtuk, hogy az intézmények valóban megfelelnek a 200/2000-es és a 77/2002-es kormányrendeletben foglaltak majd mindegyik elemének, ugyanakkor vannak még apróbb hiányosságok. A legszembetűnőbb eltérés abból adódik, hogy az intézmények / karok nagyobbik része az alapképzésben, nappali tagozaton tanuló diákokra koncentrál elsősorban. Több helyen megemlítették, hogy a levelezős, a költségtérítéses vagy például a doktori képzésben, ha meg is történt a

kreditrendszer (formális) bevezetése, az a tantárgyakhoz / kurzusokhoz kreditszámok mechanikus hozzárendelésében ki is merült.

Az intézmények többségében működő kreditrendszer inkább megfelel a formai, mint a tartalmi követelményeknek. Ami abból adódik, hogy az intézmények nagy része csak az elmúlt 1-2 évben vezette be az új tanulmány szervezési modellt.

Legfontosabb tényező az új szemléletmód kialakítása, amely a kreditrendszer működésének alapfeltétele. A legtöbb, intézményi szinten megoldható probléma forrása, hogy az oktatók egy bizonyos rétege ellenáll a változásoknak, változtatásoknak és a status quo megőrzésére törekszik. Ennek feloldására csakis egy, a kreditrendszer hatékony működtetése mellett elkötelezett egyetemi / kari vezetés képes. Enélkül minden megoldás csak látszatintézkedés lesz, mert nem tud megvalósulni a kreditrendszer mögött húzódó filozófia.

Számos szervezési problémát meg lehet oldani, ha az intézmény megfelelő szabályzatot készít. Az intézményi kreditrendszer megalapozásának eszköze a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat. Több, régóta kreditrendszerben működő intézmény képviselői elmondták, hogy a jó TVSZ az alapja a rendszer hatékony működésének.

A kreditrendszerrel kapcsolatos, még megoldásra váró problémák közül – melyek a 3. „Az intézményi problémák meghatározása és megoldási javaslatok” című fejezetben részletesen is bemutatásra kerülnek – a leggyakrabban előfordulók az alábbiak (csak felsorolásszerűen):

- A kreditrendelet és a képesítési követelmények összhangjának megteremtése,
- A szükséges szemléletváltás elérése,
- Infrastruktúra fejlesztése (legszenbetűnőbb a megfelelő számítástechnikai infrastruktúra hiánya, főleg hallgatói és oktatói használatra),
- Intézmények közötti mobilitás megteremtése,
- A kreditrendszer finanszírozási és adminisztrációs kérdéseinek rendezése,
- Fogalmak tisztázása, mint ECTS, Diploma Supplement.

A fent említett fejezetben szereplő problémákhoz tartozó javasolt tevékenységeket a 4. „Javaslat az akcióterv elkészítéséhez” című fejezetben fontosságuk és sürgősségük szerint prioritizáltuk, hogy a felmérés eredményei támpontot adhassanak egy OM akciótervhez.

Összegzésképpen elmondható, hogy bár az elmúlt év(ek)ben jelentős előrelépések történtek a kreditrendszer megvalósítása érdekében, mind a felsőoktatási intézmények oldalán, mind a központi területeken vannak még tennivalók. A felmérés és az intézményekkel folytatott műhelymunka alapján ezekre javaslatokat tettünk.

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS	6
2.	HELYZETELEMZÉS	7
2.1.	ERŐFORRÁSOK	9
2.1.1.	<i>Hallgatók / Adminisztráció</i>	9
2.1.2.	<i>Irodák / Helyiségek</i>	11
2.1.3.	<i>Ügymenetre vonatkozó kérdések</i>	12
2.1.4.	<i>Kreditrendszer és a Tanulmányi Osztály</i>	15
2.2.	JOGI SZABÁLYOZÁS / TANULMÁNYSZERVEZÉS	22
2.3.	A TANULMÁNYI RENDSZER INFRASTRUKTÚRÁJA	40
2.4.	A JOGSZABÁLYI MEGFELELÉS VIZSGÁLATÁNAK ÖSSZEGZÉSE	51
3.	AZ INTÉZMÉNYI PROBLÉMÁK MEGHATÁROZÁSA ÉS MEGOLDÁSI JAVASLATOK AZ OM SZÁMÁRA	54
3.1.	SZERVEZÉSI PROBLÉMÁK	55
3.1.1.	<i>Oktatásszervezés, adminisztráció</i>	55
3.1.2.	<i>Tanácsadás</i>	57
3.2.	KÉPZÉSEK, FÓRUMOK	58
3.2.1.	<i>Intézményen belüli képzések, fórumok</i>	58
3.2.2.	<i>Intézményen kívüli képzések, fórumok</i>	59
3.2.3.	<i>Tájékoztatók</i>	60
3.2.4.	<i>Közös (internetes) fórum</i>	61
3.3.	FINANSZÍROZÁS	61
3.3.1.	<i>A kreditrendszer finanszírozási kérdései</i>	61
3.3.2.	<i>Státusz</i>	62
3.3.3.	<i>Informatikai infrastruktúra</i>	63
3.3.4.	<i>Egyéb infrastruktúra</i>	66
3.4.	JOGI SZABÁLYOZÁS, AJÁNLÁSOK	66
3.4.1.	<i>Általános kérdések</i>	66
3.4.2.	<i>Jogi szabályozás</i>	67
3.4.3.	<i>Ajánlások</i>	69
3.5.	EGYÉB PROBLÉMÁK	70
3.5.1.	<i>Intézmények közötti mobilitás</i>	70
3.5.2.	<i>Új szervezetek létrehozása</i>	70
3.5.3.	<i>ECTS</i>	71
3.5.4.	<i>Diploma Supplement</i>	71

4.	JAVASLAT AZ AKCIÓTERV ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	72
4.1.	1. PRIORITÁSÚ FELADATOK	73
4.2.	2. PRIORITÁSÚ FELADATOK	75
4.3.	3. PRIORITÁSÚ FELADATOK	77
4.4.	FOLYAMATOS FELADATOK	80

7. MELLÉKLET

INTÉZMÉNYEK / KAROK BESOROLÁSA A RÉGIÓKBA

ÍRÁSBELI KÉRDŐÍV

SZÓBELI INTERJÚ KÉRDÉSEI

1. Bevezetés

A kormány a 200/2000 (XI. 29.) Korm. rendeletében döntött a felsőoktatási kreditrendszer (kreditrendszer) bevezetéséről és az intézményi kreditrendszerek egységes nyilvántartásáról.

Az említett kormányrendelet kötelezővé teszi a felsőoktatási kreditrendszer beindítását, melynek támogatására az Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság projektet indított, az Oktatási Minisztérium illetékes szervezeti egységeinek bevonásával.

A projekt célja és feladata, hogy felmérje a kreditrendszer jelenlegi működését (ezen belül összehasonlító elemzést végezzen az OKT által kezdeményezett 2001. évi felmérés eredményével), feltárja az esetleges hiányosságokat, problémákat és igényeket, valamint meghatározza a kreditrendszer 2003. szeptemberi indulásának és folyamatos működtetésének támogatásához szükséges feladatokat, akciókat.

A megrendelő kérésére az intézményi szinten megvalósult illetve megvalósuló kreditrendszert vizsgáljuk.

A munka során a projektdefiníciót követően, első lépésben az optimálisan működő kreditrendszer mintáját vázoltuk fel, amely alapul szolgált a projekt során későbbiekben megkeresett Felsőoktatási Intézmények tanulmány szervezési megoldásainak felmérésekor, illetve a szükségszerűen elvégzendő feladatok meghatározásakor.

A felmérés első fázisában interjúkat készítettünk az Oktatási Minisztérium és az Educatio Kht. képviselőivel valamint az Országos Kredittanács elnökével az intézményi kreditrendszerrel kapcsolatos elvárásokról. Ezenkívül megkerestünk olyan intézményeket, ahol régóta és jól működő kreditrendszer van.

A második fázisban az Oktatási Minisztérium és az Educatio Kht. közreműködésével kérdőíveket küldtünk valamennyi felsőoktatási intézménybe. A visszaérkezett 112 kérdőív szolgált a helyzetfelmérés alapjául.

A felmérés harmadik fázisában az OM és az OKT által kiválasztott 32 felsőoktatási intézmény meghatározott karait kerestük fel, hogy a szóbeli interjú során pontosíthassuk az írásos kérdőívek feldolgozásából nyert képet, amelyet aztán összehasonlítottunk a 200/2000-es kormányrendeletben foglaltakkal. A szóbeli interjúk célja volt továbbá az intézményekkel való közvetlen konzultáció és véleménycsere. Az írásbeli és a szóbeli felmérés eredményeképpen készült el a helyzetelemzés.

A negyedik fázisban regionális szintű műhelymunkákat szerveztünk a felsőoktatási intézmények számára, melyekre az összes felsőoktatási intézmény minden kara meghívást kapott. A workshop-okon ismertettük a felmérés eredményét és további problémákat,

igényeket, megoldási javaslatokat gyűjtöttünk. Ez alkalmat adott a személyes interjúval fel nem keresett intézményekkel / karokkal való közvetlen kommunikációra is.

A helyzetelemzés mellett meghatároztuk a kreditrendszer megfelelő működéséhez szükséges, de még hiányzó, a kreditrendszer feltételeivel kapcsolatos tennivalókat. Javaslatokat dolgoztunk ki olyan akciók kidolgozására, amelyek támogatják a fenti tennivalók végrehajtását.

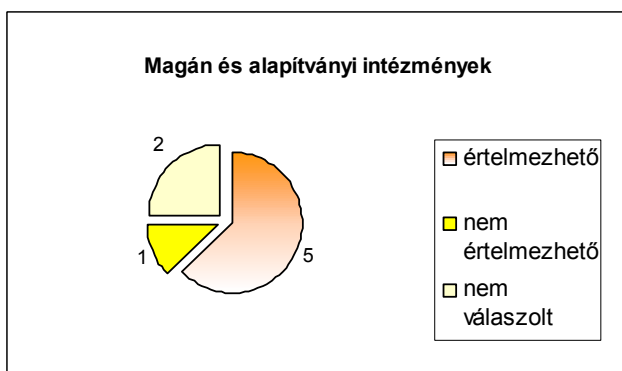
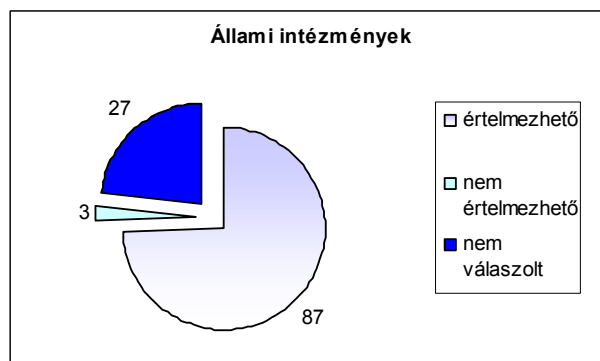
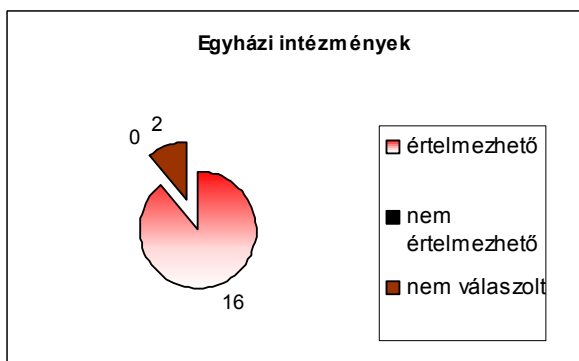
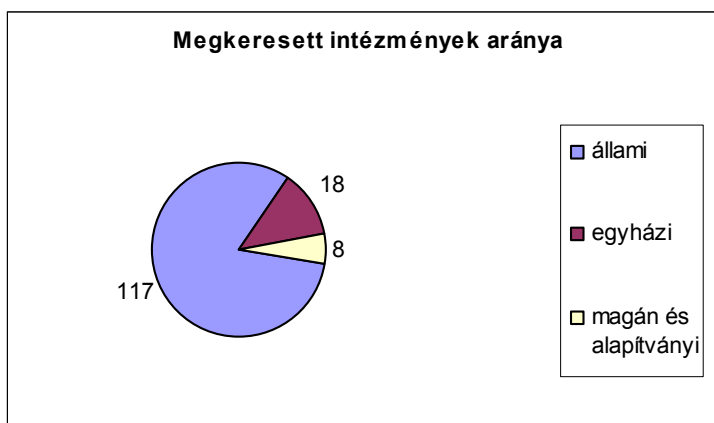
Ez a dokumentum tartalmazza a felmérés eredményét, a kiemelt kritikus területeket, az intézményekben felmerült problémákat strukturálva és a hozzájuk tartozó megoldási javaslatokat.

2. Helyzetelemzés

A helyzetelemzés célja, hogy az Oktatási Minisztérium reális képet kapjon a kreditrendszer bevezettségével kapcsolatban. A jogszabályi megfelelés mellett azt is vizsgáltuk, hogy a kreditrendszer gyakorlati megvalósulása mennyire felel meg az elvárásoknak és a kreditrendszer céljainak. A felmérés nem a hibákra, hiányosságokra koncentrált, hanem a kritikus területeket igyekezett feltárni, hogy az igényeknek megfelelő segítségnyújtás megtörténhessen.

A helyzetfelmérés alapja egy 112 elemű adatbázis, amely az írásbeli kérdőívvel megkeresett intézmények karai által e-mail-en és postai úton visszaküldött kérdőíveket tartalmazza. (143 karról vártunk kitöltött kérdőíveket, melyből 112 érkezett vissza. Azok, akik nem küldték vissza jellemzően nagyobb egyetemekhez tartozó karok, de néhány olyan eset is van, ahol 3-4 kar együttesen tudta értelmezni és kitölteni a kérdőíveket, mert pl.: közösen üzemeltetnek a tanulmányi osztály funkcióit is ellátó szolgáltató központot). A 112 visszaküldött kérdőívből négyen nem volt értelmezhető adat, tehát a 108 kérdőívet tekintettük bázisnak. A 108 karon - közelítőleg - 108 Tanulmányi Osztály működik.

	állami	egyházi	magán és alapítványi	összesen
összes megkeresett kar:	117	18	8	143
válaszoló karok száma:	90	16	6	112
feldolgozható kérdőívek száma:	87	16	5	108

Az írásban visszaküldött kérdőívek alapján kapott eredmények módszertani ellenőrzésére és az így nyert kép árnyalására szolgál az OM és az OKT által kiválasztott 32 intézményben / karon felvett szóbeli interjú. A két felmérés eredményét összevetve megállapítottuk, hogy a személyes interjúba bevont intézmények körében kissé felülreprezentáltak a nagyobb intézmények, ezért fordulhatott elő, hogy több kérdésnél is a személyes interjúk eredménye eltérő volt, az írásbeliéhoz képest. (Ezért zárójelben több kérdésnél is jelezzük a szóbeli interjú eredményét.)

A következő fejezetben szereplő táblázatok az írásbeli felmérés eredményeit mutatják, de a szöveges elemzések tartalmazzák a szóbeli interjúk eredményeit is. A táblázatoknál megjelöltük a karok összlétszámát és azt, hogy hányan válaszolták meg az adott kérdést. Ahol ez a két szám nagyobb mértékben eltér, ott – feltételezésünk és tapasztalatunk szerint - a

kérdőívet kitöltő személy nem tudta értelmezni a kérdést, vagy nem tudta a helyes választ és egy ilyen sokkérdésű kérdőívnel természetes jelenség, hogy nem járt utána a válasznak és tért vissza újból a kérdésre.

A helyzetfelmérés kérdőíveit a megrendelő kérésére úgy készítettük el, hogy a belőlük nyert információ összehasonlítható legyen a 2001. májusában elkészült felméréssel.

A kérdések többségénél a regionális eltérést is vizsgáltuk. Az Oktatási Minisztérium és az Országos Kredittanács 8 régióba sorolta a felsőoktatási intézményeket. (Ez 143 kart vagy egy karú intézményt jelent.) A besorolás a hat vidéki régió esetében földrajzi szempontok alapján történt, a két budapesti régió esetében pedig a szakmai szempontok domináltak jellemzően. Bizonyos kérdésekben a régiók között meglehetősen nagy eltérések figyelhetők meg a kreditrendszer bevezetését illetően. Mivel azonban nagyon nagy az eltérés a régiókba tartozó felsőoktatási intézmények és karok számosságát tekintve, ezért az itt bemutatott adatok csak tájékoztató jellegűek. (A Budapest I. régióban vannak az egyházi intézmények, ezért a torzítások kiszűrése érdekében, ahol ez a régió jelentősen eltér az átlagtól, ott megvizsgáltuk külön az egyházi, külön az állami intézmények jellemzőit.)

A helyzetelemzés során módszertani okokból a kérdőív egyes kérdéseit összevontan elemeztük, illetve egyes esetekben az elemzésben nem a kérdőív sorrendjében tértünk ki a kérdésekre.

A 200/2000-es kreditrendelet elemeire vonatkozó kérdéseket külön megjelöltük (jsz.) jellel.

2.1. Erőforrások

2.1.1. Hallgatók / Adminisztráció

1. „A TO kari vagy intézményi szinten működik?”

A visszaküldött kérdőívek alapján a Tanulmányi Osztályok jellemzően (a válaszadó intézmények 70%-ában) kari szinten működnek.

5. „Mennyi a kar összhallgatói létszáma?”;

6. „Mennyi a kar legnagyobb szakának hallgatói létszáma”?;

7. „Mennyi a kar legkisebb szakának hallgatói létszáma? ”

A felmérésben résztvevő intézményeket összesen 259723 hallgató látogatja. Ezen intézmények karai közül a legkisebbre 69, a legnagyobbra 13987 hallgató jár, tehát nagyon nagy a szórás a karok között a hallgatói létszámot tekintve.

2. „Hány főállású alkalmazottja van jelenleg a TO-nak?”;

3. „Hány szerződéses alkalmazottja van jelenleg a TO-nak?”

Átlagosan 7 fő főállású és 1 fő szerződéses alkalmazottja van a TO-knak. Legkisebb TO-n 1 fő, a legnagyobbon 35 fő főállású alkalmazott dolgozik. Ezek a számok szinte pontosan azonosak a két évvel ezelőtti felmérés adataival, tehát az időközben bekövetkezett változások a munkaerő-állomány számát nem érintették.

A felmérésben résztvevő FOI-k összhallgatói létszáma:	259723
TO-k főállású alkalmazottainak száma (összesen a felmérésben):	744
Egy TO ügyintézőre jutó hallgatók száma:	349

A táblázatból látszik, hogy egy főállású TO ügyintézőre átlagosan 349 hallgató jut, de a valóságban jóval több hallgatóval kell egy ügyintézőnek foglalkoznia, hiszen a főállású alkalmazottak közül nem mindenki foglalkozik közvetlenül hallgatókkal.

Az alábbi táblázat a régióhoz tartozó intézmények / karok összhallgatói létszámát mutatja.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Régió karainak összhallgatói létszáma:	44649	65828	29930	21657	26379	27697	25217	18366	259723
Régió karainak összhallgatói aránya (%):	17.19%	25.35%	11.52%	8.34%	10.16%	10.66%	9.71%	7.07%	100.00%
A karok átlagos hallgatói létszáma régiónként:	1063	2270	1995	1969	2931	2131	1327	3673	

Ebből látható, hogy a két budapesti régióban van a legtöbb kar és ezekbe tartozik a legtöbb hallgató is. Bár a Budapest I-es régióban sok intézmény / kar található, mivel nagyon sok a kis létszámú intézmény, ezért jóval kevesebb a hallgató, mint a Budapest II. régióban. A táblázatból úgy tűnik, hogy átlagosan a nyugat-magyarországi régió karai a legnagyobbak és a szegedi régióban található az átlagosan legkisebbek.

4. „Hány szak működik a karon?”

A megkeresett intézmények karain összesen 1264 szak működik. (Volt azonban olyan intézmény, amely nem a szakok, hanem a szakpárok számát adta meg.) Átlagosan 11 szak működik karonként.

2.1.2. Irodák / Helyiségek

8. „A TO helyiségei egy helyen található-e?”;

9. „Jelentős mértékben akadályozza-e a TO-t munkájában a rendelkezésre álló irodák esetleges kis területe / kevés száma?”

A karok 83,2%-ban egy helyen található a TO-k helyiségei. A TO-vezetőinek 57,5%-a nyilatkozott úgy, hogy az irodáik mérete, száma nem akadályozza őket munkájuk hatékony elvégzésében.

10. „Hány órán keresztül áll a TO a hallgatók rendelkezésére?”

11. „Tartanak rendkívüli fogadóórákat a legforgalmasabb időszakokban?”

12. „A hallgatók a személyes felkereséses kívül el tudják-e érni a TO-t e-mail-en vagy telefonon?”

13. „Ha a hallgató személyesen jelentkezik a TO-n, kb. mennyi ideig kell várakoznia?”

A Tanulmányi Osztályok átlagosan majdnem heti 20 órában állnak a diákok rendelkezésére. Amely egyes helyeken heti 8, más helyeken heti 50 órát jelent. Két évvel ezelőtt is pontosan ennyi volt az átlagos fogadóóra.

Ezen felül a legforgalmasabb időszakokban a TO-k 93,5%-a hosszabbítja meg ügyfélfogadási idejét.

A TO-t nemcsak személyesen, hanem telefonon (100%-ban) és e-mail-en (99%-ban) is el lehet érni. A személyes interjúk szervezése során szerzett saját tapasztalataink is kedvezőek voltak.

A hallgatóknak átlagosan 5 percet kell várakozniuk, ha személyesen keresik fel a TO-t, de több kar is jelezte, hogy ez a legforgalmasabb időszakokban akár fél, egy óra is lehet.

2.1.3. Ügymenetre vonatkozó kérdések

14. „Hol tudnak a hallgatók hozzáférni a legfrissebb TVSZ-hez?”

A karok válaszaiból kitűnik, hogy a hallgatók több helyen is könnyen hozzájuthatnak a TVSZ legfrissebb változatához. Szinte minden TO-n (97,2%) megtekinthető a TVSZ. Sok helyen (73,8%) kint van a kar / intézmény honlapján, megtalálható a könyvtárban (57,9%) és a belső hálózaton (36,8%) is hozzáférhető helyenként. Kevésbé jellemző, hogy a TVSZ-hez a hallgatók a tanszékeken (40,2) vagy hirdető táblán (32,7%) férnek hozzá. És szinte egyáltalán nem alkalmazott fórum erre a célra az intézményi / kari újság és az általános információs iroda (ez utóbbi oka, hogy kevés helyen működik).

Ezek az adatok a két évvel ezelőtti felméréshez képest szignifikánsan nem változtak.

15. „Van-e a karról, a karon folyó képzésről tájékoztató?”

A karok 94%-ának van képzéseiről kiadott tájékoztatója. A szóbeli interjúk során azt is megtudtuk, hogy több helyen (főleg, ahol kevés, vagy kis létszámú karok vannak) a karok közösen jelentetnek meg egy intézményi tájékoztatót. A régiók közül csak a nyugat-magyarországi és a pécsi régió marad el az átlagtól, igaz 10%-ot meg nem haladó mértékben, ami 1, illetve 2 kart jelent. Mivel ez a három kar nem került bele a személyes interjúkban résztvevők körébe, az okokra nem derült fény.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	20	10	10	9	13	12	4	107
Van a karon folyó képzésről tájékoztató:	27	19	10	10	8	11	12	4	101
Van a karon folyó képzésről tájékoztató (%):	93.10%	95.00%	100.00%	100.00%	88.90%	84.60%	100.00%	100.00%	94.40%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 99%-ában volt válasz erre a kérdésre.

16. „Mennyire problematikusak a TO számára az alábbi tevékenységek?”

TO számára problematikus tevékenységek	
Más FOI-ban szerzett jegyek konvertálása	4.71
Szakváltás	4.72
Áthallgatás szakok között	5.22
Áthallgatás karok között	4.45
Áthallgatás intézmények között	4.02
Utóvizsgák	5.45
A hallgató "jogi státuszának" megváltozása	5.56
Kódolási problémák	4.72
Az érdemjegyek ellenőrzése a tanszékekkel	4.4
Hiányzó adatok pótlása	3.68
Az indexek kezelése	4.19

(A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=nagyon lassú és bonyolult 7=nagyon gyors és egyszerű.)

A TO munkatársai számára a hiányzó adatok beszerzése a legproblematikusabb feladat (bár ez is csak közepes értéket kapott – 3,68). Legkevésbé a hallgatók státuszváltozásával (5,56) és az utóvizsgákkal (5,45) van gondjuk.

17. „Mi a jelenlegi eljárás, ha a hallgató nem teljesítette a szemesztert?”

Ha a hallgató nem teljesítette a szemesztert, akkor általában (83,2%-ban) – jellemzően a TVSZ-ben – definiált eljárás szerint járnak el. A karok 72%-ban nem kell megismételnie a már teljesített tárgyakat, igaz, ebből 8%-ban nem hivatalos ez az eljárás. 22%-ban a hallgatónak halasztania kell. Ez a nagy szám abból adódik, hogy az intézmények nagy részében az átmeneti idő miatt még vannak olyan hallgatók, akik a hagyományos képzési modellben tanulnak, és ott nincs mód a tantárgyak rugalmas felvételére.

18. „Ha Ön most lenne hallgató, mennyire értene egyet az alábbi, meglehetősen negatív állításokkal?”

	TO vezető	Hallgató (TO vezető szerint)
Túlzott az adminisztráció	3.38	4.1
Rengeteg a sorban állás	2.02	3.06
Áttekinthetetlenek a szabályok	2.5	3.59
Szűkre szabottak a határidők	2.69	3.63
Hiányos a tájékoztatás	2.51	3.46
A tanszékek segítőkészsége nem megfelelő	2.54	3.12
A TO segítőkészsége nem megfelelő	1.53	2.42

(A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet 7=teljesen egyetértek.)

A TO-k vezetői a TO tevékenységére vonatkozó állítások közül leginkább azzal értenek egyet, hogy az adminisztráció túlzott (3,38), ez a két évvel ezelőtti felmérésben is 3,7-es értéket kapott (a hallgatókra vonatkozó becslés pedig 4,8), míg azt szinte tagadják, hogy a TO nem volna segítőkész (1,53) és sokat kell a hallgatóknak sorban állniuk (2,02). Azt is feltételezik viszont, hogy a hallgatók rosszabbnak látják a helyzetet (túlzott az adminisztráció: 4,10; a TO segítőkészsége nem megfelelő: 2,42; Rengeteg a sorban állás: 3,06). A TO vezetők saját véleménye és a hallgatóktól várt vélemények közötti eltérés oka az a pszichológiai jelenség, amely szerint míg másokat általában racionálisabban értékelünk, addig magunkat kissé pozitívabban. Tehát a valósághoz közelebb áll az, amit másokról gondolunk.

19. „Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?”

	TO vezető	Hallgató (TO vezető szerint)
A hallgatóknak a TO-n kívül adott információ helytelen, pontatlan	3.33	3.48
A TO nagyon hallgató központú és segítőkész	6.02	5.25
A TO nagyon hatékony	5.32	4.73
A TO által hozott döntések a munkatársak hangulatától függenek	1.24	2
Meg kellene szabadulnunk az indextől	2.47	2.76
Minden tanulmányi nyilvántartást számítógépen kellene vezetni	5.35	5.39
A tanulmányi nyilvántartás ügyei nem tartoznak a hallgatókra, csak az oktatókra és az adminisztrációra	2.67	2.47
A hallgatóknak hozzáférést kellene engedni a számítógépes nyilvántartáshoz	5.06	5.58

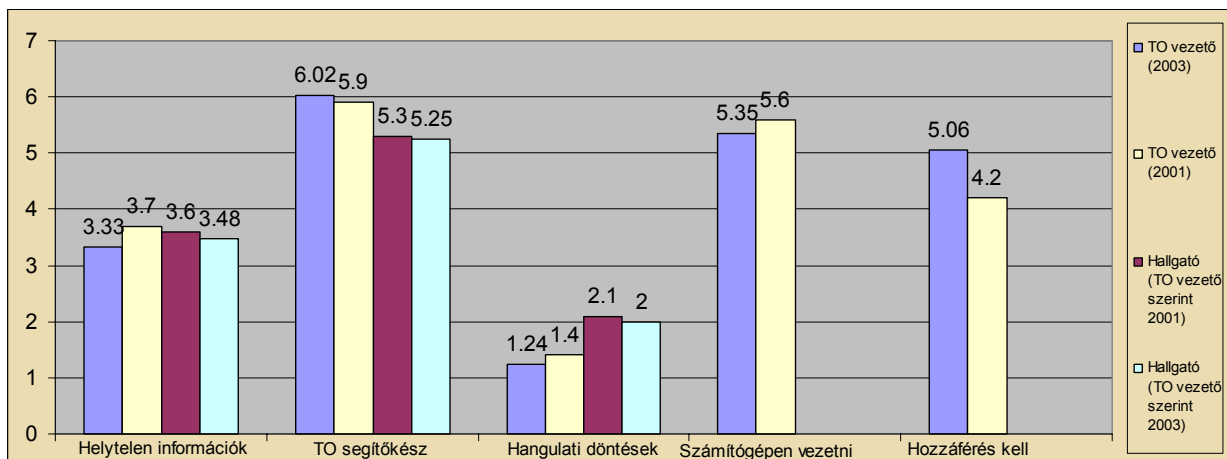
(A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet 7=teljesen egyetértek.)

A TO-k vezetői a TO-t hallgató központúnak és segítőkésznek látják (6,02), továbbá hatékonynak (5,32), valamint szinte kizártnak tartják, hogy a TO munkatársainak döntéseit a pillanatnyi hangulatuk befolyásolná (1,24). Véleményük szerint a hallgató itt is kritikusabb náluk, de azt a hallgatóknak is „érezniük kell”, hogy a TO milyen segítőkész (5,25) és hogy a munkatársak hangulata nem befolyásolja a munkavégzést (2,00).

Jellemzően egyetértenek azzal, hogy a hallgatóknak hozzáférést kell biztosítani a számítógépes nyilvántartáshoz (5,06), mert nem igaz, hogy az nem tartozik a diákokra (2,67). Az indexhez nagyon ragaszkodnak (meg kell szüntetni kérdésre: 2,47), és szerintük a hallgatók

is majdnem ennyire ragaszkodnak hozzá (meg kell szüntetni kérdésre: 2,76). A tanulmányi adatok számítógépen való tárolásához már hozzászoktak. Úgy nyilatkoztak, hogy minden tanulmányi nyilvántartást így kellene vezetni (5,35).

Ahol lehetett, ott összehasonlítást végeztünk a két évvel ezelőtti felméréssel. Az alábbi ábrában látható az eredménye.

2.1.4. Kreditrendszer és a Tanulmányi Osztály

20. „Bevezették-e már a karon a kreditrendszert?”

21. „Ha bevezették a kreditrendszert, akkor az megfelel-e a 200/2000-es kormányrendeletben foglaltaknak?”

22. „Ha bevezették a kreditrendszert, akkor melyik évben?”

23. „Ha bevezették a kreditrendszert, akkor rendelkeznek-e felülvizsgálati és / vagy korrekciós tervvel?”

24. „Ha még nem vezették be a kreditrendszert, akkor rendelkeznek megfelelő folyamattal?”

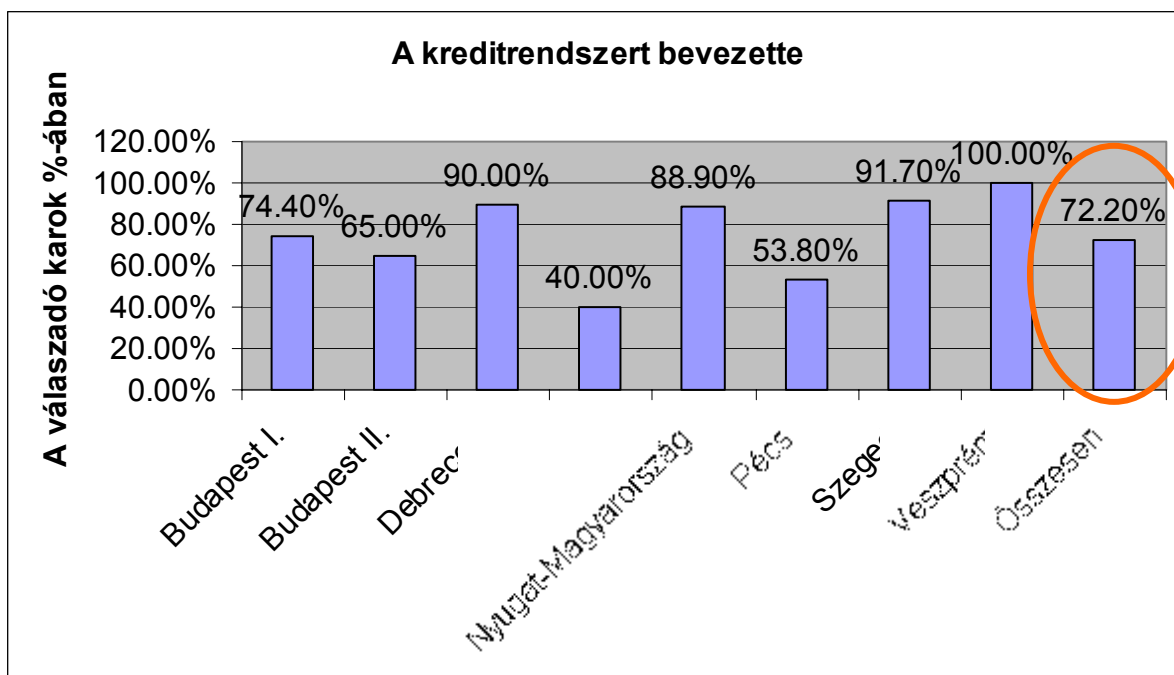
A karok 72,2%-a nyilatkozott úgy, hogy bevezették már a kreditrendszert (a szóbeli interjúkon ez az arány 88,5% volt). A már kreditrendszerben működő karok 65%-a 2002-ben vezette be, tehát a 2002/2003-as tanév az első „kredites” évük, 35%-uk pedig a korábbi években (az elmúlt 10 évben évente átlagosan 3-4 kar döntött a bevezetés mellett). Ezek a karok úgy gondolják (93,7%-ban), hogy eleget tesznek a 200/2000-es kormányrendeletnek. A szóbeli interjúk alapján ez a szám alacsonyabb, a személyesen felkeresett intézmények karainak 88,5%-a mondott igent erre a kérdésre. A következőkben azonban kiderül, hogy ha a kormányrendelet

egyes elemeire konkrétan is rákérdeztünk, akkor jóval nagyobb azoknak a száma, akik a kreditrendelet valamelyik elemét nem teljesítik. (Ehhez kapcsolódóan ld. még a 2.4. fejezetet.)

Regionális szinten megállapítható, hogy a miskolci, a pécsi és a Budapest II.-es régiókban vannak zömmel azok az intézmények, akik még nem vezették be a kreditrendszert.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	20	10	10	9	13	12	5	108
A kreditrendszert bevezette:	21	13	9	4	8	7	11	5	78
A kreditrendszert bevezette (%):	74.40%	65.00%	90.00%	40.00%	88.90%	53.80%	91.70%	100.00%	72.20%

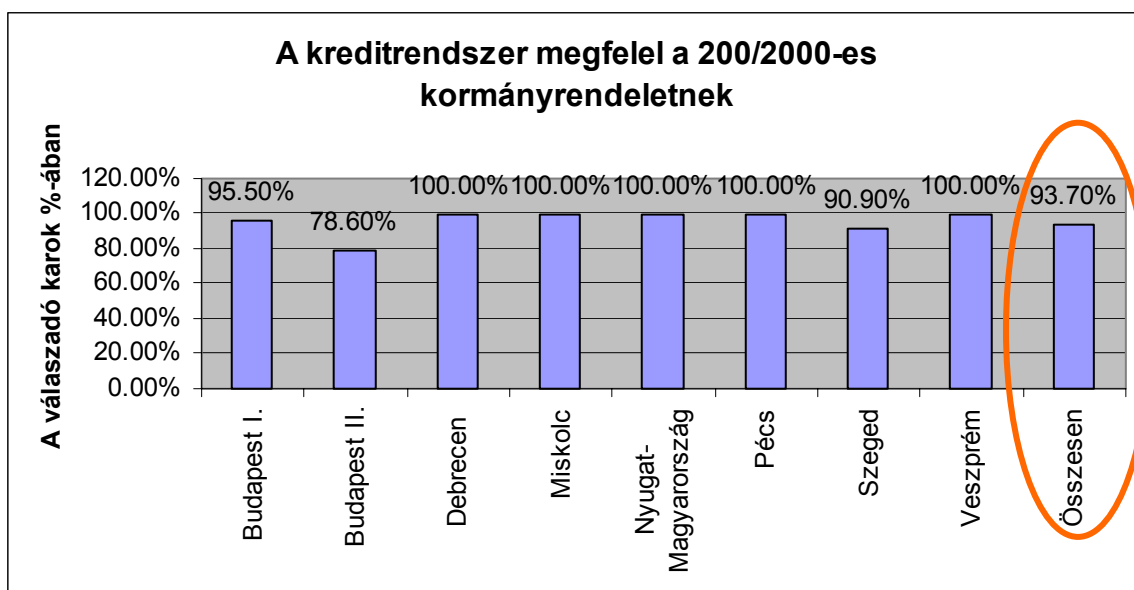
A feldolgozható kérdőívek (108 db) 100%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A különböző régiók szinte egyöntetűen úgy gondolják, hogy az általuk bevezetett képzési modell megfelel a kreditrendeletnek, csak a Budapest II-es régió ítéli meg kritikusan a helyzetét.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	22	14	9	4	8	6	11	5	79
A kreditrendszer megfelel a kreditrendeletnek:	21	11	9	4	8	6	10	5	74
A kreditrendszer megfelel a kreditrendeletnek (%):	95.50%	78.60%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	90.90%	100.00%	93.70%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 73,1%-ában volt válasz erre a kérdésre.

Azok közül, akik bevezették a kreditrendszert 54% állította azt, hogy van felülvizsgálati vagy korrekciós tervük. De a szóbeli interjú során kiderült, hogy konkrét terve csak 22,7%-uknak van, a többiek „csak” az újabb jogszabályokat figyelik, illetve az ad hoc felmerülő igényeknek megfelelően igazítják a szabályzatokat.

Azok közül, akik nem vezették még be a kreditrendszert 87,5% nyilatkozott úgy, hogy van folyamattervük a 2003. szeptemberi bevezetésre vonatkozóan. Ezt a szóbeli interjún is megerősítették.

27. „Ön szerint mikor fogja a(z) intézmény / kar bevezetni a kreditrendszert?”

A kérdés konzisztens válaszokat eredményezett a 20. kérdéssel. A válaszadók 72%-ánál már bevezették a kreditrendszert. 27%-ánál pedig idén fogják, ez nem csoda, hiszen kormányrendelet erre kötelezi őket. Összesen egy válaszadó volt, aki azt mondta, hogy 2-3 éven belül fogják bevezetni a kreditrendszert.

25. „Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?”

	TO vezető	TO munkatársak (TO vezető szerint)
Bőséges lehetőséget biztosít a hallgatóknak az önálló tanulmány szervezésre	5.02	4.9
Túl sok lehetőséget biztosít a hallgatóknak a csalásra	1.55	1.76
Megnehezíti az adminisztrációt	4.27	4.67
Megnehezíti a gördülékeny munkát a tanszékek és a TO között	3.05	3.44
Inkább a hagyományos, tantervi hálós oktatási rendszerben dolgozna szívesen	3.31	4
A hagyományos "hálós" tanterv rugalmasabb	1.65	1.86
Nehéz a hallgatói terhelést kreditben kifejezni	3.47	3.64

(A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet 7=teljesen egyetértek.)

A TO vezetők úgy gondolják, hogy a kreditrendszer bőséges lehetőséget nyújt az önálló tanulmány szervezésre (5,02), de nincs a hallgatóknak lehetősége csalásra (1,55) és nem rugalmasabb a hálós tanterv (1,65). Viszont közepes mértékben nehezíti az adminisztrációt (4,27) és a munkát a TO és a tanszékek között (3,05).

Érdekes, hogy a TO vezetők azt feltételezik, hogy a TO ügyintézői kicsit másképp látják a helyzetet. Ennek megfelelően úgy gondolják, hogy munkatársaik szerint a hallgatók önálló tanulmány szervezési lehetősége kisebb (4,9), viszont kicsit több lehetőségük van csalásra (1,76), és a hálós tantervet is egy kicsit (1,86) rugalmasabbnak tartják, mint ők. Azt is feltételezik, hogy munkatársaik számára az adminisztráció (4,67) és a munka a TO és a tanszékek között (3,44) nehezebb lett, mint nekik.

26. „Mennyire ért egyet a következő állításokkal?”

	TO vezető	TO munkatársak (TO vezető szerint)
Pontosan tudom / tudják mit fed a kreditrendszer	5.98	5.26
Főképpen hallomásból értesültem / értesültek a kreditrendszerről	1.76	1.97
Az intézmény / kar nem nyújtott kellő tájékoztatást a kreditrendszerről	2.29	2.38
Hosszabb időre volna szükség a kreditrendszer bevezetéséhez	3.58	3.93
A kreditrendszerből a hallgatók számára adódó nagyobb választási lehetőség a TO-n káoszhoz vezet	2.82	3.39
A kreditrendszerből a hallgatók számára adódó nagyobb választási lehetőség jó a felsőoktatásnak	4.8	4.49

(A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=egyáltalán nem értek egyet 7=teljesen egyetértek.)

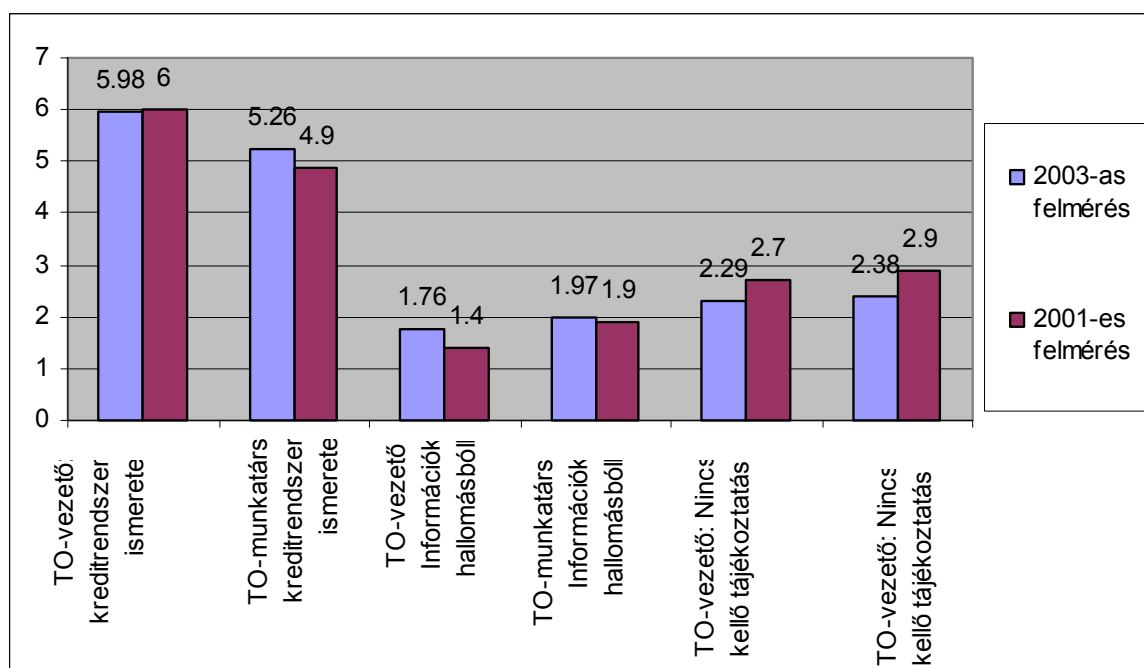
A TO vezetők úgy gondolják, hogy pontosan tudják, mit fed a kreditrendszer (5,98), és nem hallomásból értesültek róla (1,76). Nagyjából (4,80) egyetértenek azzal, hogy a kreditrendszer bevezetése jót tesz a felsőoktatásnak.

A két évvel ezelőtti felmérésben 6,0-ra értékelték saját és 4,9-re a munkatársak ismereteit a kreditrendszeréről. Látható, hogy két év alatt közeledett ez a két érték egymáshoz (pontosabban munkatársaik tudását felértékelték a TO vezetők), amiből arra következtethetünk, hogy a TO vezetői és ügyintézői jobban megismerték a kreditrendszert. Bár a TO vezető saját magára vonatkozó értékelése nem nőtt, még is úgy gondoljuk, hogy ő is többet megtudott a kreditrendszeréről, ennek bizonyítéka a 18. kérdésnél már említett pozitív énképben, mint pszichológiai jelenségben rejlik, ami azt jelenti, hogy míg másokat racionálisabban értékelünk, addig magunkat kissé pozitívabban. Tehát a valósághoz közelebb áll az, amit másokról gondolunk.

Az információk hallomásból szerzése a két évvel ezelőtti felmérés eredménye szerint sem volt jellemző (1,4 ill. 1,9). A tájékoztatásra vonatkozóan pedig kicsit rosszabbnak ítélték a helyzetet, mint most (2,7 ill. 2,9).

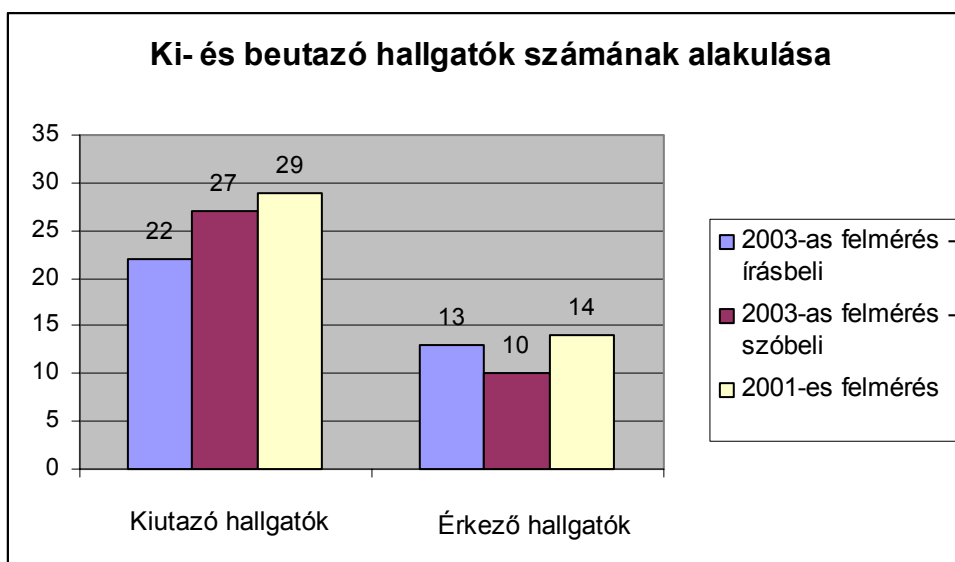
Ugyanakkor a mostani felmérés eredménye szerint azt gondolják, hogy a munkatársaik egy kicsit elmaradnak tőlük a kreditrendszer ismeretében (5,26), kicsit többen szereztek hallomásból az információjukat (1,97) és a kreditrendszert kisebb mértékben tartják jónak a felsőoktatás számára (4,49).

Az ábrán a fent említett két felmérés eredményének összehasonlítása látható.

28. „Részt vesz-e a(z) intézmény / kar nemzetközi csereprogramban?”

Az intézményeknek már 82,9%-a vesz részt nemzetközi csereprogramban, míg 2001-ben még csak 51%-uk (csak a Budapest I-es régió marad el az országos átlagtól), melynek keretében átlagosan 22 hallgató utazik külföldre és 13 érkezik. (A szóbeli megkeresésbe bevont 32 intézményben ez átlagosan 27 kiutazó és 10 érkező diák volt.) A két évvel ezelőtti felmérés szerint, akkor átlagosan egy kar 29 hallgatója tudott külföldi egyetemen tanulni, míg hazánkban átlagosan 14 külföldi tanult karonként. Ez a vizsgálat is bizonyítja a II. Kredit fórumon elhangzottakat, mely szerint jóval kevesebb diák érkezik Magyarországra tanulási szándékkal, mint amennyi kiutazik. De több karon nyilatkoztak úgy, hogy az érkező külföldi diákok számának emelkedését várják. A kiutazó hallgatók számának csökkenése az Erasmus ösztöndíjak számának csökkenésével magyarázható. Ugyanis a két felmérés között eltelt időszakban a Phare-program ez irányú finanszírozása megszűnt.

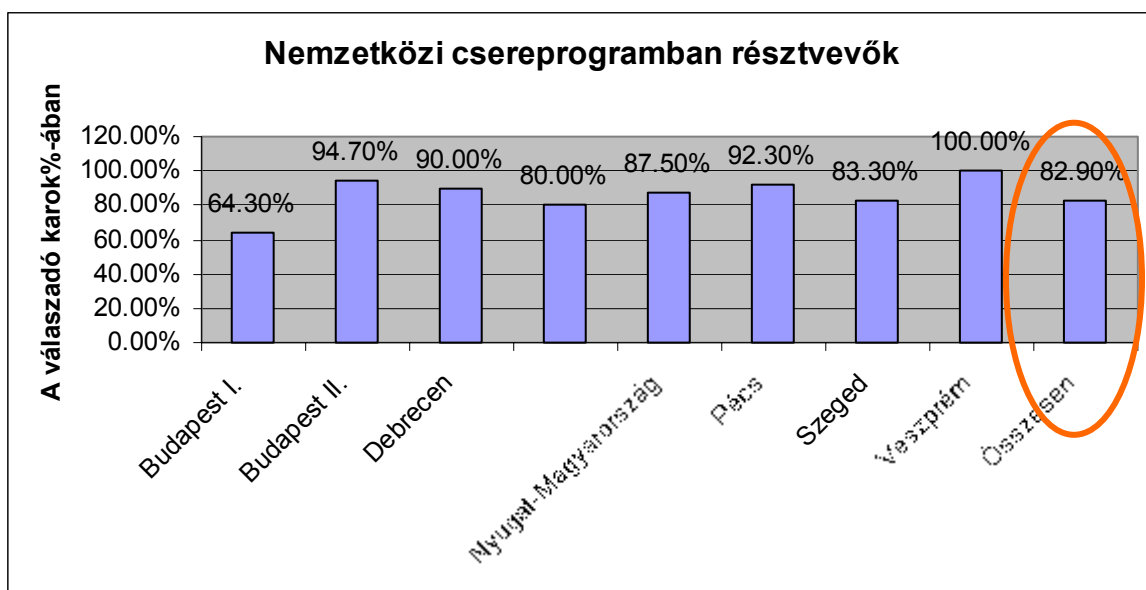

A Tempus Kht. adataival egyeztetjük a felmérésünk eredményét. Sajnos pontos összehasonlítást nem lehet tenni, mert nem karonként, hanem intézményenként tartják nyilván a kiutazó hallgatókat és csakis az Erasmus programban résztvevőket. Adataik szerint a 2002/2003-as tanévben intézményenként átlagosan 48 hallgató kapott Erasmus ösztöndíjat.

A nemzetközi csereprogramban való részvétel nem a kreditrendszer „szülötte”, de a jól működő rendszer hatékonyan támogatja a hallgatók ki- és beutazását.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	28	19	10	10	8	13	12	5	105
Résztvesznek nemzetközi csereprogramban:	18	18	9	8	7	12	10	5	87
Résztvesznek nemzetközi csereprogramban (%):	64.30%	94.70%	90.00%	80.00%	87.50%	92.30%	83.30%	100.00%	82.90%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 97,2%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Budapest I-es régiót tovább bontottuk állami és egyházi intézmények szerint minden olyan kérdésnél, ahol a régió nem az átlaghoz közeli eredményeket mutat.

Budapest I. régió	Egyházi intézmények	Állami intézmények	Összesen
Régióban lévő karok száma:	18	23	41
Válaszadó karok száma összesen:	16	12	28
Részt vesz nemzetközi csereprogramban:	10	8	18
Részt vesz nemzetközi csereprogramban (%):	62.50%	66.70%	64.30%

29. „Gondoskodik-e az intézmény / kar a hallgatók számára tanácsadás elérhetőségéről? (jsz.) Ha igen, a TO keretein belül?”

A kreditrendelet kimondja, hogy az intézményeknek gondoskodniuk kell "az egyéni tanulmány szervezéshez szükséges tanulmányi tanácsadás"-ról. A karok nagy része, 96,2%-a állítja azt, hogy gondoskodnak a hallgatók számára a kreditrendszerrel kapcsolatos

tanácsadásról, ez döntően, 82,7%-uknál a TO keretein belül történik. A szóbeli interjúkon azonban kiderült, hogy ez jellemzően nem intézményesített tanácsadás, hanem a TO munkatársainak ügyintézés közben a hallgatók kérdéseire adott ad hoc válaszai.

A 2001-es felmérés is hasonló eredményt mutatott, bár akkor írásban a karoknak csak 76,6%-a nyilatkozott úgy, hogy gondoskodnak tanácsadásról, szóban pedig már csak 42,4%.

A tanácsadást nyújtó karok mintegy 17%-ban nem a TO keretein belül van tanácsadás. A megoldások eltérőek: a központi hallgatói szolgáltató irodától kezdve a tanszéki megbízott tanácsadóig terjed a skála. A veszprémi, a pécsi, a szegedi, és a nyugat-magyarországi régiókban már több helyen tanácsadó irodákhoz fordulhatnak a hallgatók problémáikkal, helyenként felsőbb éves hallgatók bevonásával, illetve egyes karokon tanszéki tanácsadás is működik, így ezeken a helyeken kisebb a TO szerepe a tanácsadást illetően.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszó karok száma összesen:	29	20	10	10	9	12	12	4	106
Van tanácsadás:	27	19	9	10	9	12	12	4	102
Van tanácsadás (%):	93.10%	95.00%	90.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	96.20%
Válaszó karok száma összesen:	26	17	9	10	8	12	12	4	98
A TO-n van a tanácsadás:	25	16	9	7	6	8	9	1	81
A TO-n van a tanácsadás (%):	96.20%	94.10%	100.00%	70.00%	75.00%	66.70%	75.00%	25.00%	82.70%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 98,1%-ában volt válasz erre a kérdésre.

2.2. Jogi szabályozás / Tanulmány szervezés

30. „Megtalálhatók-e a karon / intézményben az alábbi dokumentumok?” (jsz.)

31. „Létezik-e a kreditátviteli bizottság? Ha nem, akkor létezik-e a bizottság rendeletben nevesített feladatait ellátó egyéb testület?” (jsz.)

32. „A TVSZ-ben szerepel-e kreditszabályzat? Tartalmaz-e az alábbi elemeket?” (jsz.)

33. „A TVSZ milyen gyakran változik?”

34. „Elküldték-e a legfrissebb TVSZ-t az OM-nek?” (jsz.)

35. „Milyen gyakran változik a tanterv?”

A szükséges dokumentumokat az alábbi megoszlásban készítették el az intézmények:

A karok szinte mindegyikén van Térítési és Juttatási Szabályzat (99,1%) és Mintatanterv (97,2%), ezeket meg is mutatták a szóbeli interjúk során. Nagy részük az ügyintézők részére lépésenkénti munkaköri leírást is készített (70,2%). (A szóbeli interjú során kiderült, hogy a munkaköri leírások ugyan léteznek, de nem lépésekre lebontottak.) Az aktuális instrukciókat azonban már csak a karok alig több mint a felében kapják meg a TO ügyintézői. (A szóbeli felmérésben résztvevő intézmények karain ez a dokumentum is jellemzően rendelkezésre áll.) Eljárást segítő kézikönyv azonban alig több mint a negyedükben áll rendelkezésre.

A karok nagy részén (92,5%-uknál) létrehozták a kreditátviteli bizottságot vagy van olyan bizottság, amely ellátja a kreditátviteli bizottság feladatait. Általában ez a tanulmányi bizottság. Egyedül a miskolci és a Budapest I-es régió marad el némelyest az országos átlagtól.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	20	10	10	9	13	12	4	107
Van kreditátviteli bizottság:	25	19	10	8	9	12	12	4	99
Van kreditátviteli bizottság (%):	86.20%	95.00%	100.00%	80.00%	100.00%	92.30%	100.00%	100.00%	92.50%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 99,1%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Budapest I-es régió állami és egyházi intézmények szerinti bontását mutatja az alábbi ábra a kreditátviteli bizottságok működése tekintetében.

Budapest I. régió	Egyházi intézmények	Állami intézmények	Összesen
Régióban lévő karok száma:	18	23	41
Válaszadó karok száma összesen:	16	13	29
Van kreditátviteli bizottság:	12	13	25
Van kreditátviteli bizottság (%):	75.00%	100.00%	86.20%

A karok 90,6%-a nyilatkozott úgy, hogy van a TVSZ-ben kreditszabályzat. A szóbeli interjúk során kiderült, hogy a TVSZ-nek általában nem különálló része a kreditszabályzat, hanem az egész kreditrendszerű. Az írásbeli kérdőívek alapján a TVSZ nagyrészt (80% feletti arányban) tartalmazza az alábbi, a jogszabályban előírt elemeket:

- bizonyos időszak alatt megszerzendő kreditek számát,
- az intézményi kreditek megszerzésének részletes feltételeit,

- a végzettséghez szükséges krediteken felül a 200/2000-es kormányrendelet keretei között az intézményben / karon megszerzhető kreditek legmagasabb számát,
- a más intézményekben megszerzett kreditek beszámítását,
- a beiratkozás feltételeit,
- a kreditek gyűjtésének intézményei szabályait,
- és a tantárgyisméltés szabályait.

Azon ritka esetekben, ahol a fent felsoroltak valamelyikét nem tartalmazza a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat, ott egyéb intézményi vagy kari szabályzatban gondoskodtak a fentiek szabályozásáról.

A TVSZ általában (a válaszadók 32,4%-ánál) minden tanévben változik, de nagyon sokan jelezték (további 37%-uk), hogy a kreditrendszer bevezetése miatt több módosítás volt a közelmúltban, ami hosszabb időszakot tekintve nem volt eddig jellemző. A karok vagy intézmények 66%-a már elküldte a legfrissebb TVSZ-t az OM-nek, sok helyen azonban még módosítás alatt van a szabályzat.

A tantervet legtöbb helyen (32,4%) tanév elején módosítják, de a kreditrendszer bevezetése miatt ez is gyakrabban módosult az elmúlt időszakban, mint a korábbi években.

36. „A kreditrendszerrel kapcsolatos változások a hallgatók mely körét érintették?”

37. „Milyen képzési modell szerint folyik a tanulmányok szervezése az intézményben / karon?”

Az írásbeli felmérés tanúsága szerint, a kreditrendszert az intézmények 90%-a felmenő rendszerben vezette be. (A szóbeli interjúknál viszont több kar is pontosította, hogy bár a kredites tanterveket valóban felmenőrendszerben, de a kreditrendszer többi elemét egyszerre vezették be. Jellemzően kis létszámú intézmények / karok vállalkoztak arra, hogy egyszerre vezetik be minden évfolyamban, mert rugalmassága miatt kedvezőnek ítélték a felsőbb évfolyamok számára is. Volt azonban olyan intézmény, ahol nagy létszámú karok döntöttek az egyszerre történő bevezetés mellett. A rugalmas tanulmány szervezés egyes elemeit (amelyek kedvezőek a hallgatók számára) a felmenőrendszerben bevezetők is érvényesítik a felsőbb évfolyamon tanulók esetében is.

A kreditrendszer felmenő rendszerben történő bevezetése tekintetében egyedül a szegedi régióban figyelhető meg az országos átlagtól jelentős eltérés. A szegedi és szeged környéki

intézmények karainak fele felmenő rendszerben, másik fele egyszerre, minden évfolyamra érvényesítve vezette be a kreditrendszert.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	27	19	10	10	9	13	12	4	104
Felmenő rendszerben vezették be a kreditrendszert:	24	18	10	10	8	13	6	4	93
Felmenő rendszerben vezették be a kreditrendszert (%):	88.90%	94.70%	100.00%	100.00%	88.90%	100.00%	50.00%	100.00%	89.50%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 96,3%-ában volt válasz erre a kérdésre.

Arra a kérdésre, hogy milyen képzési modell szerint folyik a tanulmányok szervezése, vegyes válaszokat kaptunk, mivel sok helyen párhuzamosan él a rugalmas és a hagyományos (hálós) modell egymás mellett. A szóbeli interjúkon pontosítottuk ezt a kérdést. Így kiderült, hogy az így megkérdezett intézmények 16%-ában a hagyományos „hálós” tanterv szerint folyik az oktatás 64%-ukban rugalmas a képzési modell, de ebből 16% állította azt, hogy ez a tantárgyak egymásra épülése miatt meglehetősen kötött. A felmenő rendszer miatt 19% mondta azt, hogy jelenleg vegyes a kép.

38. „Van-e a tanulmányok teljesítésének mérési egysége?” (jsz.)

39. „A mérési egység mely elnevezését használják?”

40. „Mit fejez ki a mérési egység?” (jsz.)

41. „Mit fed a mérési egység?” (jsz.)

42. „Függ a mérési egység értéke a megfelelés fokozatától?” (jsz.)

A karok 88,6%-ában van mérési egység, amelynek jellemzően (93,9%-ban) kredit a neve. A mérési egységet használóknak azonban csak a 82%-a nyilatkozott úgy, hogy a mérési egységben nemcsak a tanórák, de az egyéni munkaórák száma is kifejeződik. Emellett a mérési egység még fedti az alábbiakat:

- tantárgy teljesítését legalább elégséges érdemjeggyel (72%-uknál)
- tantárgy nehézségét (30%-uknál)

Érdekes ellentmondás, hogy a válaszadók 15%-a nyilatkozott úgy, hogy a mérési egység fedti a tantárgy minőségi teljesítését (41. kérdés), de csak 3% mondott igent arra a kérdésre, hogy a mérési egység függ-e a megfelelés fokozatától (42. kérdés). Valószínűleg itt értelmezési probléma lehetett.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	27	17	10	9	9	11	12	4	99
A mérési egység értéke független a megfelelés fokozatától:	27	17	10	9	8	10	11	4	96
A mérési egység értéke független a megfelelés fokozatától (%):	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	88.90%	90.90%	91.70%	100.00%	97.00%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 91,6%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A 42. kérdésben nincs szignifikáns eltérés a régiók között.

A két évvel ezelőtti felmérésben a kredit értékében még nem jelent meg ilyen markánsan a tantermi órák és az egyéni munkaórák száma. A tantárgy nehézségét a kreditrendelet szándékától eltérően viszont már akkor is a karok 28%-a „beépítette” a kredit értékébe. A mostani írásbeli felmérés 30,6%-ot hozott. Igaz, a szóbeli interjúk alkalmával azzal indokolták, hogy a tantárgy nehézsége meghatározza az egyéni munkaórák számát, tehát ezen keresztül épül be a kredit értékébe.

43. *„Egy tanévnyi munkamennyiség átlagosan hány mérési egység?” (jsz.)*

44. *„A végzettség, szakképesítés megszerzéséhez összesen hány mérési egység kell?” (jsz.)*

A végzettség megszerzéséhez szükséges összkreditszám mindenhol megfelel a képesítési követelményeknek, átlagosan azonban nem minden karon kell szemeszterenként 30 kreditet felvenni, mert az utolsó szemeszterben az átlagosnál több kreditet kell a hallgatónak teljesítenie a szigorlatok és a szakdolgozatírás miatt.

45. *„Hány ténylegesen aktív hét van egy félévben?”*

46. *„Az aktív tanulmányi hetekből hány olyan van, amikor nem folyik igazán oktatás (pl.: regisztrációs hét)?”*

47. *„Átlagosan hány kontaktórát kell a hallgatóknak az intézményben / eltölteniük.”*

Átlagosan 15 aktív hét van egy félévben a karokon, ebből jellemzően 1 héten nincsen tanítás, ez az ún. „regisztrációs hét”, amikor a hallgatók felveszik a tantárgyaikat.

Egyszakos hallgatók esetén a kontaktórák száma átlagosan 25,5, míg két szakosok esetében 26,6. (Az egy szakosoknál az átlagot az egészségügyi főiskolai karok, és az orvosi karok magas óraszámja növelte.)

48. *„Milyen módszerrel végezték a kreditallokációt?”*

49. *„Milyen módon biztosítja az intézmény / kar a 200/2000-es kormányrendelet végrehajtását? (a kreditallokáció tekintetében)”*

A kreditallokációt a karok több körös egyeztetés és hosszas viták után jellemzően (72,7%-uknál) bizottsági döntés alapján végezték el. A bizottság 2/3-uknál tanszéki javaslatok és a tantárgyak jellegének figyelembe vételével döntött. A hallgatók véleményét kevesebb, mint 1/3-uk vette figyelembe és külföldi mintát szinte sehol sem alkalmaztak. A szóbeli interjúkon viszont elmondták, hogy hazai mintát figyelembe vettek. Egyéb módszerként felmerült az oktató minőségének befolyása a kredit értékére. (Pl.: Ugyanazon tantárgy a professzornál hallgatva nagyobb, míg a tanársegédnél kisebb kredit értékű.)

89%-uk a kreditrendeletben szereplő tanulmányi pontérték szerinti számítási modellt követte.

A szóbeli interjúk során rákérdeztünk a kreditallokáció kapcsán felmerült problémákra. Szinte minden intézményben úgy nyilatkoztak, hogy hosszas viták és egyeztetések árán született meg

a kompromisszumos döntés. Több karon megemlítették, hogy komoly gondot okozott a képesítési követelményekben meghatározott keretek betartása, és megjegyezték, hogy véleményük szerint a kreditrendszer filozófiája és a képesítési követelmények sokszor nem felelnek meg egymásnak.

A kredithozzárendelés „érdekes” megoldásaként néhány karon a kreditet az óraszámhoz kötötték és a keretből megmaradt kreditszámot elosztották a tárgyak között.

50. „Hogyan jelentkezhet a hallgató a tantermi helyel és időponttal rendelkező kurzusokra / tantárgyakra?”

51. „Mikor történik a tantermi helyel és időponttal rendelkező kurzusokra / tantárgyakra történő jelentkezés?”

52. „Esetenként a hallgatónak tantárgyfelvétel után kell leadnia egy tárgyat. Meddig történhet ez meg az Ön intézményében / karán?”

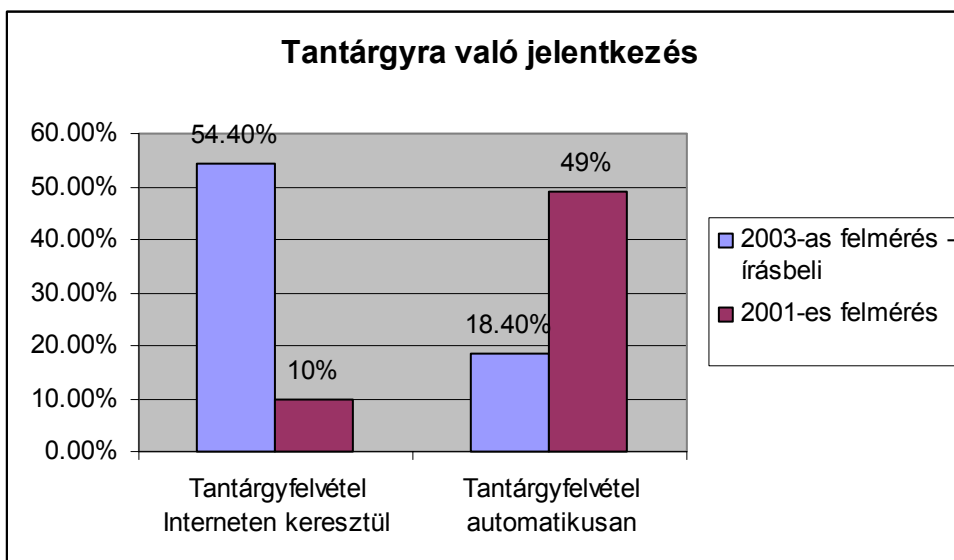
53. „Van-e a hallgatók által az egyes félévekben felveendő / teljesítendő tanulmányoknak meghatározott minimuma?”

54. „Mi ez a minimum, miben mérik?”

55. „Ha létezik a minimumkövetelmény, akkor milyen következménnyel jár annak nem teljesítése a hallgatóra nézve?”

56. „Van lehetőség a tantermi helyel és időponttal rendelkező leckeönyvbe felvett kurzusok / tantárgyak nem teljesítésére elégtelen szerzése nélkül?”

A karok több mint felén már fel lehet venni a tantárgyakat Interneten is, míg korábban (a 2001-es felmérés szerint) ezt csak a karok 10%-n tudta megtenni a hallgató. De több helyen még lehet az oktatónál és a tanszéki adminisztrátornál is jelentkezni. 18%-uknál sehol nem kell jelentkezni a kurzusokra, mert a tárgyak felvétele automatikusan történik. Korábban ez az arány majdnem 50%-os volt.

A tárgyakat véglegesen az aktuális félév elején kell felvenni a karok többségén (74,8%), de az előzetes jelentkezést már az előző félév végéig le kell adni. Ez az arány kis növekedést mutat a két évvel ezelőtti állapothoz képest.

Ha a hallgató le akarja adni a már felvett tantárgyát, akkor jellemzően (77,3%) legkésőbb a félév elején meghatározott időpontig van lehetősége.

A karok 62%-n meghatározták azt a minimális kreditmennyiséget, amelyet a hallgatónak fel kell vennie, és 72,6%-ukban a teljesítendő minimumot is. Ez az intézmények felén 15 kredit szemeszterenként, 15%-uknál 4 szemeszter alatt 60 kredit. Van viszont olyan kar is, ahol 6, illetve 1 kredit a felveendő minimális mennyiség. (Ezzel támogatják a hallgatók külföldön tartózkodását, mert így nem veszti el a hallgatói jogviszonyát.)

Ha a hallgató nem teljesíti a fenti minimumkövetelményeket, akkor az többféle következménnyel járhat. Ez esetben a sokszínűség jellemzi az intézményeket / karokat. (Több választ is adhattak.)

- Díjfizetés (55%-uknál)
- Tanulmányok ideiglenes felfüggesztése (40%-uknál)
- Kedvezmények megvonása (13%)
- Nincs következménye (7%-uknál)
- Valamilyen más következmény (22%-uknál)

Az intézmények / karok 74%-ánál ha a hallgató a leckekönyvébe felvett tantárgyakat nem teljesíti, van rá lehetősége, hogy ne kapjon elégtelent.

57. „Biztosítja az intézmény / kar az adott szakra kötelezően előírt kreditmennyiség 120%-át, hogy a hallgató választhasson. Ha igen, milyen módon? Ha nem, mi ennek az oka?” (jsz.)

58. „Biztosítja az intézmény / kar, hogy az adott szakra kötelezően előírt kreditmennyiség 110%-át felvehesse a hallgató? Ha igen, milyen módon? Ha nem, mi ennek az oka?” (jsz.)

70. „Vannak-e a karon / intézményben a szakos képzés mellett kötelezően teljesítendő ún. általános értelmiségképző (műveltségi) tantárgyak?”

71. „Lehetség-e a hallgatóknak az előírtnál több tantárgyat felvenniük?” (jsz.)

72. „Ha a hallgatók felvehetnek az előírtnál több tantárgyat, akkor kell ezért külön tandíjat, költségtérítést fizetniük?”

73. „Ha a hallgatók felvehetnek az előírtnál több tantárgyat, akkor jár ezért külön bónusz-egység (kredit)?”

Az intézmények nagy része, 87%-a (a személyesen felkeresettek 93,8%-a) úgy nyilatkozott, hogy biztosítani tudja a hallgatóknak a kreditrendetben előírtaknak megfelelően, hogy +20%-nyi tantárgymennyiségből választhassanak, és 96%-uknál a hallgatók felvehetnek 10%-kal több tantárgyat, mint amennyi kötelezően elő van írva számukra. (Akár más intézményekben is megtehetik, de az intézményvezetés szerint a hallgatók ezt nem nagyon használják ki.) Ezt jellemzően (75%-uk) a választható tárgyakból, 21%-uk más szakok, 4%-uk más karok tárgyaiból tudja biztosítani. A probléma főleg a kis létszámú karokon, szakokon jelentkezik, ahol a fenti lehetőségek nem állnak rendelkezésre evidens módon. A szóbeli interjúkon részletesebben is rákérdeztünk a tantárgykínálatra, és arra jutottunk, hogy nagyon sok intézmény csak becsülni tudja, hogy elég tantárgyat tud-e a hallgatóknak kínálni, mert hiszen több mint felüknek 2002. volt az első kredites évük. Sőt azok közül is többen éltek ezzel a feltételezéssel, akik még csak idén ősszel fogják bevezetni a kreditrendszert. (Ebből következik, hogy többen válaszolták meg ezeket a kérdéseket, mint ahányan már bevezették a kreditrendszert.)

A kreditrendelet a fentiekén túl azt is előírja, hogy ha a hallgató a kötelezően előírt tantárgymennyiségnél több tantárgyat vesz fel, akkor ezt az intézménynek igazolnia kell. Az egyik rendszert használó karok azonban felvetették, hogy tudomásuk szerint a szoftver erre nem alkalmas.

Az intézmények 90%-ánál vannak kötelezően teljesítendő általános műveltségképző tárgyak.

Az újabb kérdésre (Lehetséges-e a hallgatóknak az előírtnál több tantárgyat felvenniük?) már a karok 99%-a nyilatkozott úgy, hogy a hallgatók az előírtnál több tantárgyat felvehetnek és ezért az intézmények 71%-ában nem kell különdíjat fizetni (egyelőre), sőt 78%-uknál még külön bónuszegység, azaz kreditpont is jár érte.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	26	17	10	8	8	9	12	4	94
Biztosítják a kötelezően előírt kreditmennyiség 120%-át, hogy a hallgató választhasson:	23	15	8	7	7	8	11	3	82
Biztosítják a kötelezően előírt kreditmennyiség 120%-át (%):	88.50%	88.20%	80.00%	87.50%	87.50%	88.90%	91.70%	75.00%	87.20%
Válaszadó karok száma összesen:	26	18	10	7	7	9	12	4	93
Biztosítják a kötelezően előírt kreditmennyiségnél 10%-kal többet felvegyen a hallgató:	25	17	9	7	7	9	11	4	89
Biztosítják a kötelezően előírt kreditmennyiség 110%-át (%):	96.20%	94.40%	90.00%	100.00%	100.00%	100.00%	91.70%	100.00%	95.70%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 87%-ában, illetve 86,1%-ában volt válasz ezekre a kérdésekre.

A régiók között nincs szignifikáns eltérés.

59. „Meghatározta-e az intézmény / kar az „egyéni tanrend” fogalmát?”

60. „Eltérhet-e a hallgató egyéni tanrendjében az intézmény / kar által előírt (minta)tantervtől (amely átlagos előrehaladás esetére készült)?” (jsz.)

Az írásbeli kérdésekre adott válaszok szerint a karokon meghatározták az „egyéni tanrend” fogalmát, de a szóbeli interjúk során kiderült, hogy sok helyen nem a kreditrendelet szerinti értelemben vagy két jelentéssel használják. Jelentheti az „egyéni tanrend”:

- a hallgató szabadságát, hogy egyénileg állíthatja össze órarendjét (kreditrendelet szerinti értelmezés), és

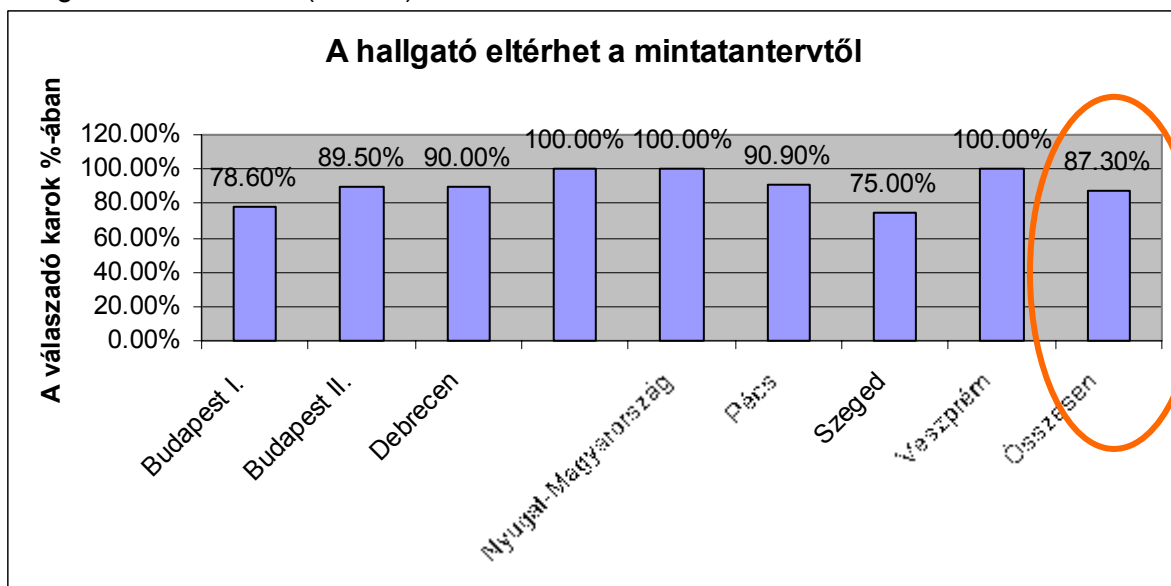
- hogy kérvény benyújtásával a hallgatót méltányolható okból mentesítik az előadások látogatása alól, és vizsgáit a tanárával egyeztetett külön időpontban teheti le.

A karok 87%-ában (a személyesen megkeresett intézmények 93,5%-ában) a hallgatók eltérhetnek (az első értelmezés szerinti) egyéni tanrendjükben a mintatantervtől. Ahol nem, ott arra hivatkoztak, hogy szakmai megfontolásból a tantárgyak annyira egymáshoz kötöttek és az óraszám olyan magas (viszont teremgondok miatt nem tudnak minden szükséges tantárgyat több időpontban is hirdetni), hogy a hallgatók nem tudnak eltérni a mintatantervtől.

A kreditrendszernek ez a jellemzője maradéktalanul csak a miskolci, a nyugat-magyarországi és a veszprémi régióban érvényesül.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	28	19	10	10	8	11	12	4	102
A hallgató eltérhet a mintatantervtől:	22	17	9	10	8	10	9	4	89
A hallgató eltérhet a mintatantervtől (%):	78.60%	89.50%	90.00%	100.00%	100.00%	90.90%	75.00%	100.00%	87.30%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 94,4%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Budapest I-es régió állami és egyházi intézmények szerinti bontását mutatja az alábbi táblázat a mintatantervtől való eltérés lehetőségét szempontjából.

Budapest I. régió	Egyházi intézmények	Állami intézmények	Összesen
Régióban lévő karok száma:	18	23	41
Válaszadó karok száma összesen:	16	12	28
A hallgató eltérhet a mintatantervtől:	11	11	22
A hallgató eltérhet a mintatantervtől (%):	68.80%	91.70%	78.60%

61. „Képesítési idő lejártá előtt kiadják-e a diplomát?” (jsz.)

Az intézmények / karok döntő többsége megfelel e tekintetben a 200/2000-es kormányrendeletnek, amely így fogalmaz: „Ha a hallgató a képesítési követelményekben előírt, az oklevél megszerzéséhez szükséges krediteket a képzési követelményekben meghatározott képzési időnél hamarabb megszerzi, részére az Ftv. 85. §-ában az adott képzési időre előírt minimális képzési idő után kiadható az oklevél.” a Ha a hallgató a képesítési követelményekben előírt, az oklevél megszerzéséhez szükséges krediteket az előírt képzési idő előtt megszerzi és a minimálisan meghatározott képzési idő eltelt, akkor az intézmények 94%-a kiadja részére a diplomát, sőt 10% úgy nyilatkozott, hogy akkor is, ha ez a minimálisan meghatározott idő még nem telt el.

62. „Elismeri-e a kar a más intézményben vagy az intézményen belül más karon megszerzett krediteket?” (jsz.)

63. „Mi alapján történik ez?” (jsz.)

64. „Ki vagy milyen testület dönt a kreditek elismeréséről?”

65. „Lehet-e a fenti döntés ellen fellebbezni?” (jsz.)

66. „Kinél lehet fellebbezni?” (jsz.)

67. „Van-e már kredit-ekvivalencia egyezmény más karokkal vagy intézményekkel?”

68. „Egy tantárgy / kurzus beszámítható-e a szak különböző moduljaiba vagy más szakok követelményeibe?” (jsz.)

69. „Biztosítja-e az intézmény az áthallgatás lehetőségét a szakok vagy a karok között?” (jsz.)

Az intézmények szinte mindegyike (97,9%-a) elismeri a más intézményekben és a más karokon (96,5%) szerzett krediteket. (Ezt a szóbeli interjúk is megerősítették.) Jellemzően kérvényt kell benyújtania a hallgatónak, amely alapján aztán ahol van, ott a kreditátvételi bizottság, ahol nincs, ott a tanulmányi bizottság dönt.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	26	18	10	9	8	10	12	4	97
Elismerik a más intézményben megszerzett kreditet:	25	17	10	9	8	10	12	4	95
Elismerik a más intézményben megszerzett kreditet (%):	96.20%	94.40%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	97.90%
Válaszadó karok száma összesen:	19	18	9	9	8	10	11	2	86
Elismerik a más karon megszerzett kreditet:	17	17	9	9	8	10	11	2	83
Elismerik a más karon megszerzett kreditet (%):	89.50%	94.40%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	96.50%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 89,8%-ában, illetve 79,6%-ában volt válasz erre a kérdésre.

Bár a kreditrendelet előírja, a karok majdnem 20%-a nem biztosít fellebbezési lehetőséget a bizottság döntése ellen. A másik 80% esetében jellemzően a kar dékánjánál vagy a kari főigazgatónál lehet fellebbezni, ritkábban (bár a rendelet ezt írja elő) az intézmény rektoránál.

A más intézményekben, karokon szerzett kreditek elismerésének többféle módja is van. Az karok legnagyobb csoportja (48%-a) a tantárgy teljesítéséért kapott jegyet elfogadja, és a saját kreditpontját rendeli hozzá. A többi kar 18-18%-a

- elismeri a hozott jegyet és a hozott pontszámot is,
- saját kreditpontját adja, de jegyet nem ad,
- felmentést kap a hallgató a tantárgy teljesítése alól.

Ezen a ponton a karok / intézmények egy része eltér a kreditrendeletben foglaltaktól, amely kimondja, hogy *„a más intézményben / karon teljesített helyettesítő tantárgy annyi kredittel ismerhető el a hallgató számára, ahány kreditet a szak tantervében a helyettesített tantárgy(ak)hoz rendeltek, a megszerzett érdemjegy azonban a tantárgyak elismerésekor nem módosítható.”*

Átlagosan a karok mindössze 31%-ának (régióként +-10%-os eltéréssel) van kredit-ekvivalencia egyezménye (kredit-egyenértékűségi egyezménye) az intézmény más karaival és még kevesebbnek, 23%-uknak van más intézményekkel. Ez nem jogszabályi kötelezettsége az intézményeknek / karoknak, de segíti a hallgatót a tájékozódásban és megkönnyíti az adminisztrációt a tömegesen előforduló esetekben. (Viszont több helyen megemlítették a

szóbeli interjúk alkalmával, hogy a tantervek gyakori változása miatt nagyon sűrűn kellene felülvizsgálni az egyezmények konkrét tartalmát.)

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	17	18	10	10	8	10	12	2	87
Van kredit-ekvivalencia-egyezmény más karokkal:	7	5	2	4	3	3	3	0	27
Van kredit-ekvivalencia-egyezmény más karokkal (%):	41.20%	27.80%	20.00%	40.00%	37.50%	30.00%	25.00%	0.00%	31.00%
Válaszadó karok száma összesen:	25	18	9	8	8	10	10	4	92
Van kredit-ekvivalencia-egyezmény más intézményekkel:	6	3	2	2	2	2	2	2	21
Van kredit-ekvivalencia-egyezmény más intézményekkel (%):	24.00%	16.70%	22.20%	25.00%	25.00%	20.00%	20.00%	50.00%	22.80%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 80,5%-ában, illetve 85,1%-ában volt válasz erre a kérdésre.

Nincs szignifikáns eltérés a régiók között, jellemzően minden régióban hasonló a helyzet és a probléma is.

Az alábbi táblázatból látható, hogy az egyházi intézmények jóval nagyobb arányban rendelkeznek intézményesített kredit-megállapodásokkal más intézményekkel, mint a régió állami intézményei, viszont, mivel többségük egy karú kisintézmény, természetesen az intézményen belül más karokkal nem lehet ilyen megállapodásuk.

Budapest I. régió	Egyházi intézmények	Állami intézmények	Összesen
Régióban lévő karok száma:	18	23	41
Válaszadó karok száma összesen:	6	11	17
Van kredit-ekvivalencia egyezmény más karokkal:	2	5	7
Van kredit-ekvivalencia egyezmény más karokkal(%):	33.30%	45.50%	41.20%
Válaszadó karok száma összesen:	13	12	25
Van kredit-ekvivalencia egyezmény más intézményekkel:	5	1	6
Van kredit-ekvivalencia egyezmény más intézményekkel(%):	38.50%	8.30%	24.00%

A karok 78%-ában a tantárgyak beszámíthatók a szakok különböző moduljaiba és 95%-uknál más szakok követelményeibe is.

Az áthallgatás szakok és karok között 90% feletti arányban megvalósul (ez már két évvel ezelőtt is így volt), bár a szóbeli interjú során szinte mindenki az áthallgatás finanszírozásának megoldatlanságára panaszkodott. (Ki fizet, kinek és mennyit?)

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	25	19	10	10	8	11	12	4	99
Biztosítják az áthallgatást szakok között:	23	18	10	10	7	11	11	4	94
Biztosítják az áthallgatást szakok között (%):	92.00%	94.70%	100.00%	100.00%	87.50%	100.00%	91.70%	100.00%	94.90%
Válaszadó karok száma összesen:	12	17	9	10	8	11	12	2	81
Biztosítják az áthallgatást karok között:	11	17	8	10	6	10	10	2	74
Biztosítják az áthallgatást karok között (%):	91.70%	100.00%	88.90%	100.00%	75.00%	90.90%	83.30%	100.00%	91.40%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 91,6%-ában, illetve 75%ában volt válasz erre a kérdésre.

74. „Ki végzi a diák tanulmányi előmenetelének monitorozását?”

A hallgatók tanulmányi előmenetelének monitorozása jellemzően a Tanulmányi Osztályok feladata. Ők figyelik:

- az oklevél-kiállítás előfeltételeinek teljesítettségét,
- a záróvizsgára-bocsátás előfeltételeinek teljesítettségét,
- az abszolutórium kiállítási előfeltételeinek teljesítettségét,
- és jellemzően a tantárgy előfeltételeinek teljesítettségét is, bár helyenként ebben a tanszéki adminisztrátor és az oktató is szerepet kap.

Egyedül a vizsgára jelentkezés előfeltételeinek teljesítettsége esetében oszlik meg jobban a feladat. A TO és az oktatók majdnem fele-fele arányban veszik ki részüket a feladatból, de a tanszéki adminisztrátornak is jelentős része van benne.

A fenti feladatok ellátásában 40% körüli arányban használnak számítógépes programot.

75. *„Rendelnek-e a nyelvtanuláshoz kreditet?”*

76. *„Rendelnek-e a testnevelési órákon való részvételhez kreditet?”*

77. *„Rendelnek-e a szigorlatokhoz kreditet?”*

78. *„Rendelnek-e a gyakorlatokhoz kreditet?”*

79. *„Rendelnek-e a terepmunkákhoz kreditet?”*

A karok $\frac{3}{4}$ -ében rendelnek a gyakorlathoz kreditet, 45%-ában a szigorlatokhoz és a nyelvtanuláshoz is. Ennek oka jellemzően az, hogy fontosnak tekintik őket annyira, hogy kreditértéket rendeljenek hozzá. A testneveléshez viszont az intézmények 85%-a nem rendel kreditet, ennek az is oka lehet, hogy több intézmény még fakultatív módon sem biztosít sportolási lehetőséget.

80. *„Hogyan hasonlítják össze a félév lezárása után a hallgatók teljesítményét?”*

A karok fele a hallgatók teljesítményének összehasonlítására több megoldás mellett a kreditindexet is használja. 35%-a csak a súlyozott tanulmányi átlagot és 11%-a pedig csak az egyszerű átlagot. Korábban az intézmények több, mint fele alkalmazta az egyszerű tanulmányi átlagot, és 38,8%-a a súlyozott tanulmányi átlagot.

81. *„Kapcsolódik-e az oklevél megszerzéséhez valamilyen tanulmányi átlag jellegű követelmény?”*

Az oklevél megszerzéséhez a karok 87%-án nem kapcsolódik tanulmányi átlag jellegű követelmény. A szóbeli interjúk során ezt a kérdést is pontosítottuk. Több helyen úgy értelmezték a kérdést, hogy külön az oklevélhez nem kötnek feltételt, de az összkreditszám teljesítése magában foglalja a tantárgyankénti elégséges megfelelést és az államvizsga jegynek is legalább elégségesnek kell lennie. Más helyeken ezt feltételnek értelmezték és igennel válaszoltak a kérdésre. Van olyan intézmény is, ahol az oklevél megszerzéséhez szükséges tanulmányi átlag jellegű követelmény több mint az elégséges.

82. *„Vannak-e olyan tantárgyak, amelyeket az őszi és a tavaszi félévben is meghirdetnek?”*

A karok 77%-a (a szóbeli interjúban részt vett karok 93,5%-a) nyilatkozott úgy, hogy vannak olyan tantárgyai, amelyeket az őszi és a tavaszi félévben is meghirdetnek. Ez a tárgyak

átlagosan 24%-a. Az okok azonban eltérőek. Van, ahol ez a megállapítás a választható tárgyakra vonatkozik, van, ahol pedig a kritikusabb kötelező tantárgyakra. Egyes helyeken a TVSZ-ben határozzák meg, hogy milyen bukási arány felett kell a tantárgyat kereshetlenségben is meghirdetni.

83. „Általában melyik a leggyakoribb probléma – a tanulmány szervezéssel kapcsolatban – Önöknél a TO-n?”

A Tanulmányi Osztályokon a legtöbb problémát a határidők be nem tartása jelenti (hallgatók, oktatók és munkatársak késései). Sok intézményben nagy gondot jelent, hogy a rendelkezésre álló tanterem szűkössége és a külső óraadók miatt nagyon nehéz összeállítani az órarendet. Ezek a problémák már két évvel ezelőtt is gondot okoztak az intézményeknek.

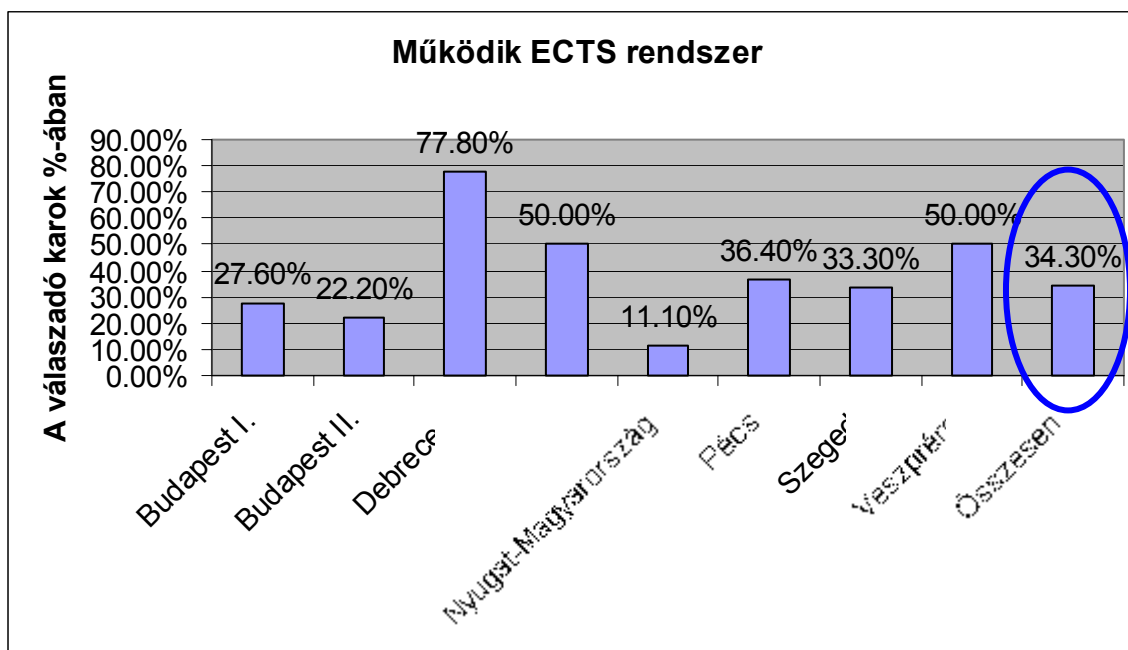
Természetesen a kreditrendszer bevezetése a kezdetekkor rengeteg plusz adminisztrációs terhet rótt az ügyintézőkre. A tanulmányi nyilvántartási rendszer használata kezdetben sehol sem volt zökkenőmentes. Ahol pedig már régóta használják valamelyik rendszert, a szoftver hibái / hiányosságai jelentenek kisebb problémákat.

84. „Működik az intézményben / karon ECTS?”

A karok / intézmények 34%-ában működik ECTS rendszer, de ezek közül is csak 61%-ában van ECTS koordinátor, 44%-ában idegen nyelvű tájékoztató, úrlapok pedig csak 26%-ukban. Tehát az ECTS bevezetése sok helyen inkább formálisnak tekintendő. Jelentős eltérés a debreceni régióban van, ahol a karok 77,8%-a nyilatkozott úgy, hogy náluk működik ECTS rendszer, és az országos átlagnál jobb a helyzet a miskolci és a veszprémi régióban is.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	18	9	10	9	11	12	4	102
Működik ECTS			7	5	1	4	4	2	35
Működik ECTS (%):	27.60%	22.20%	77.80%	50.00%	11.10%	36.40%	33.30%	50.00%	34.30%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 94,4%-ában volt válasz erre a kérdésre.

85. „Bocsát ki az intézmény / kar Diploma Supplement-et vagy ehhez hasonló, a hallgató által végzett tanulmányok leírását tartalmazó dokumentumot?”

86. „Ha nem, akkor adott-e a feltételek a Diploma Supplement kibocsátásához, amennyiben igény merül fel rá?”

87. „Mely feltételek hiányoznak a Diploma Supplement kibocsátásához?”

A karok 76%-a (a személyesen felkeresettek 56%-a) nem bocsát ki Diploma Supplement-et, bár 70%-uk szerint erre adottak volnának a feltételek. Igaz, egyelőre csak szórványos igény merült fel a Diploma Supplement kiadására, de az EU-csatlakozás után, középtávon tömeges igénnyé válhat. Szinte valamennyi intézményben megemlítették, hogy központi útmutatásra várnak a Diploma Supplement-re vonatkozóan. (Tudomásunk szerint létezik ilyen, de az intézmények nem tudnak róla.)

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	28	20	9	10	9	10	12	4	102
Bocsát ki Diploma Supplementet:	8	5	3	1	1	3	3	0	24
Bocsát ki Diploma Supplementet (%):	28.60%	25.00%	33.30%	10.00%	11.10%	30.00%	25.00%	0.00%	23.50%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 94,4%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Diploma Supplement kibocsátását illetően nincs szignifikáns különbség a régiók között.

2.3. A Tanulmányi rendszer infrastruktúrája

88. „A Tanulmányi Osztály számítógépparkjának mennyiségi és minőségi mutatói...”

92. „Hogyan ítéli meg a Tanulmányi Osztályon lévő számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszert?”

Azt vizsgálva, hogy a TO-k hány százaléka rendelkezik a számítógépek egyes típusaival, a TO-k számítógépparkja nagyon eltérő képet mutat, de jelentős javulás észlelhető a két évvel ezelőtti állapothoz képest. A 486-os számítógépek már kiszorulóban vannak, de még mindig van olyan kar (12%), ahol néhány ügyintézőjüknek ilyen gépen kell dolgoznia. A Pentium I-es is már kifutóban van. Az intézmények 28%-a tart ilyen gépet. A karok felénél van Pentium II-es, és jellemzően az intézmények ebből többet is birtokolnak (jellemzően 2-6 db-ot). A Pentium III-as számítógép a legelterjedtebb, mert a karok 76%-án van belőle, jellemzően 1-9 db. (A szóbeli felmérés is megerősítette.)

Ebből kitűnik, hogy az intézmények és a karok nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy ügyintézőik megfelelő gépeken dolgozhassanak. Kisebb karokon azonban még mindig előfordul, hogy nagyon rossz minőségű gépeken kell az ügyintézőknek dolgozniuk, és a tanulmányi nyilvántartás sem fut mindegyik gépen.

A régiónkénti bontásban azt az eredményt kaptuk, hogy bár a debreceni régióban fordul elő legnagyobb arányban, hogy a TO-n 486-os PC-t használnak, de a Pentium III-as gépek aránya is majdnem itt a legnagyobb. Ez lehet egy közelmúltban elvégzett nagyobb beruházás eredménye.

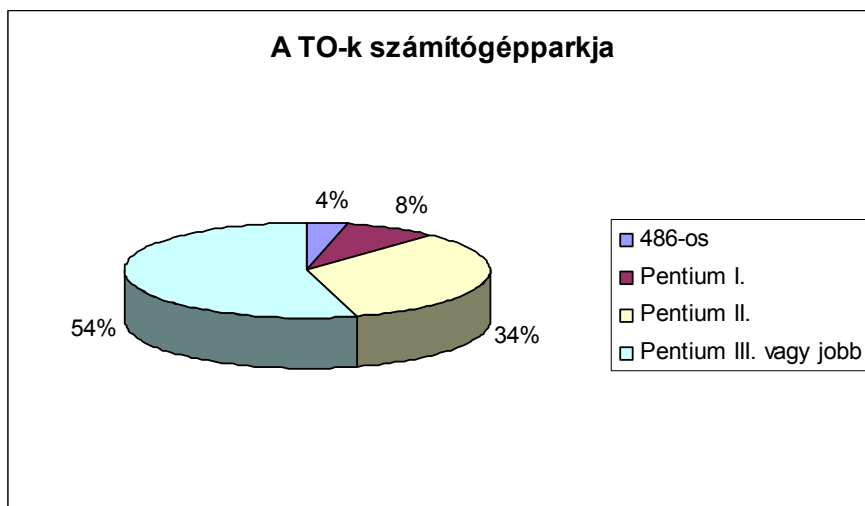
Az adatok szerint a Budapest I-es régióban a legjobb a helyzet. Nagyon sok Pentium III-as gépet birtokolnak. A pécsi régióban is magas a Pentium III-as aránya, de itt vegyes a kép.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	21	10	10	10	12	12	4	108
Hány intézményben van 486-os:	2	4	3	1	0	3	1	0	14
486-os (db) :	8	7	4	2	0	8	5	0	34
486-ost birtok intézmények (%):	6.00%	22.20%	30.00%	10.00%	0.00%	25.00%	8.30%	0.00%	12.00%
Hány intézményben van Pentium I-es:	6	10	4	3	1	5	3	0	32
Pentium I-es (db):	10	26	6	6	4	9	7	0	68
Pentium I-est birtokló intézmények (%):	20.60%	47.60%	40.00%	30.00%	10.00%	41.60%	25.00%	0.00%	28.00%
Hány intézményben van Pentium II-es:	10	14	4	6	4	9	9	4	60
Pentium II-es (db) :	40	109	9	19	15	38	46	51	327
Pentium II-est birtok intézmények (%):	34.50%	66.66%	40.00%	60.00%	40.00%	75.00%	75.00%	100.00%	55.55%
Hány intézményben van Pentium III-as:	24	15	8	8	8	10	8	4	85
Pentium III-as (db) :	119	93	80	40	47	65	33	32	509
Pentium III-ast birtok intézmények (%):	82.70%	71.42%	80.00%	80.00%	80.00%	83.33%	66.66%	100.00%	78.70%

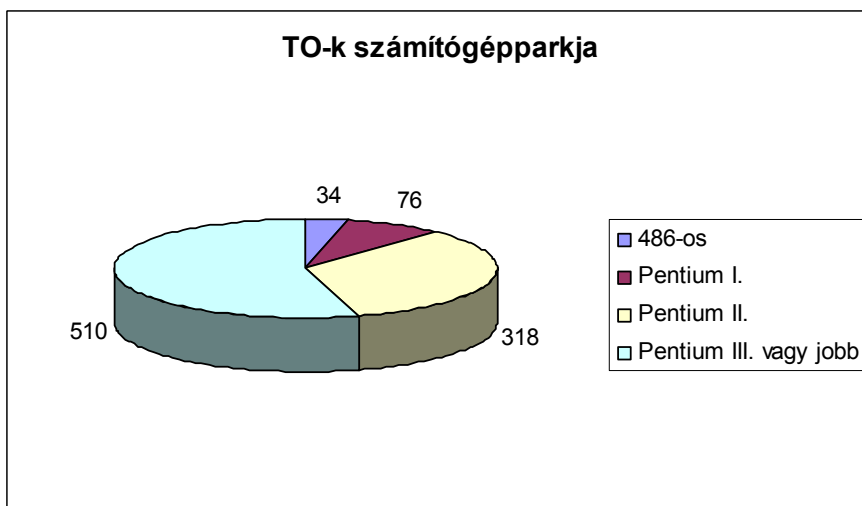
A feldolgozható kérdőívek (108 db) 100%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Tanulmányi Osztályok számítógépparkját nézve azt kaptuk az írásbeli felmérések eredményeképpen, hogy az összes rendelkezésükre álló számítógépnek több mint fele (54%) Pentium III-as vagy annál jobb gép, 34%-a Pentium II-es és csak 12%-a ennél rosszabb.

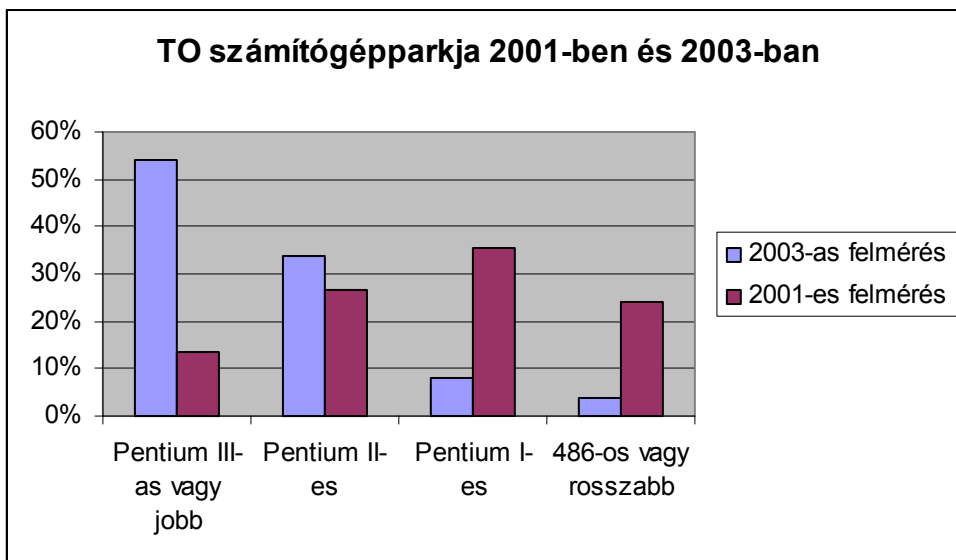
Nemcsak a számítógép park minősége, de a mennyisége is kedvezőnek látszik, mert a szerződéses alkalmazottakat is számításba véve, 1,04 számítógép jut 1 TO-alkalmazottra (főállású és szerződéses alkalmazottakat), azaz minden alkalmazottnak van saját gépe.

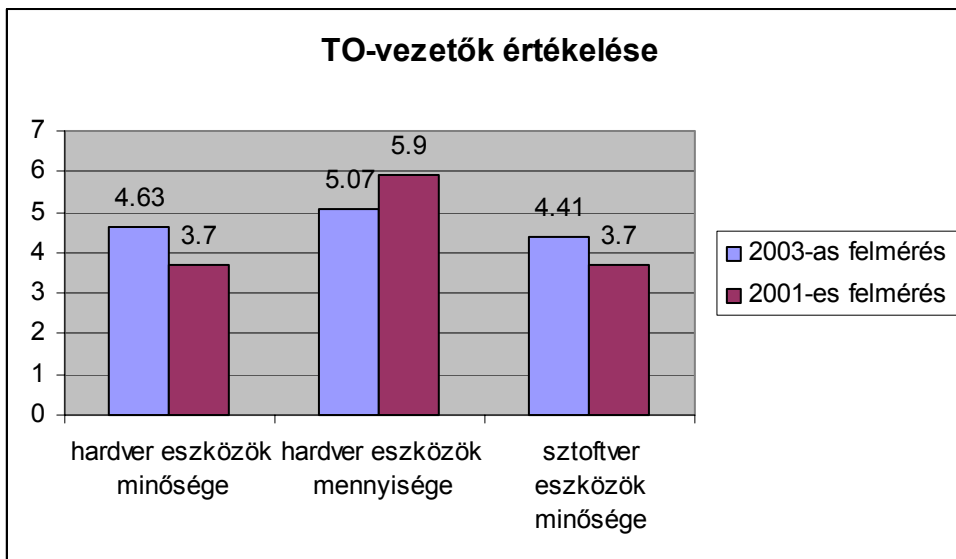
Abszolút számokban kifejezve ez azt jelenti, hogy a feldolgozható kérdőíveket visszaküldő karok (108 db) Tanulmányi Osztályain 510 db Pentium III-as vagy ennél jobb és 428 db ennél alacsonyabb teljesítményű számítógép van. Ha a fenti arányokat a 143 karra vetítjük, akkor az összes TO-n feltételezhetően 1242 gép van, amelyből 676 legalább Pentium III-as és 566 ennél rosszabb. Ahhoz, hogy minden TO-alkalmazottnak (143 karra vetítve a TO-k alkalmazottainak száma: 1186) legalább Pentium III-as számítógépe legyen, hozzávetőleg 510 ilyen gépet kell beszerezni (1186-676=510).

A következő táblázatból is jól látszik, hogy az elmúlt két évben jelentős javulás következett be a TO számítógép-állományát illetően.

A TO vezetők elégedettek a hardver eszközeik mennyiségével (5,07), a minőségével azonban már kevésbé elégedettek (4,63), bár még mindig megfelelőnek ítélik. Hasonlóan ítélik meg a szoftverek minőségét (4,41). A fentebb ismertetett javulásnak köszönhető, hogy a hardver eszközök minőségével és a szoftverekkel való elégedettség is nőtt a két évvel ezelőtti felméréshez képest. (A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=nagyon gyenge és 7=kiváló.)

89. „Az intézményi / kari belső hálózat jellemzői, amihez a TO kapcsolódik.”

Ebben a kérdésben volt a legtöbb bizonytalanság. Sok intézmény nem válaszolt vagy nem létező mértékegységben adta meg a válaszát. A belső hálózat sebessége jellemzően 100 Mbit/sec, de nagyon nagy szórás mellett, és a válaszadók 27%-ánál nincs értelmezhető adat. A hálózatvezérlő szerver sebessége nagyon nagy szórás mellett 42 MHz és 2,4 GHz között

változik, és a megkérdezettek 60%-a nem adott értelmezhető választ. A hálózatvezérlő szerver tárolókapacitása átlagosan 109 GB, ugyancsak nagy szórás mellett (2 és 1000 GB között) és a karok 40%-a nem válaszolt a kérdésre. A szóbeli interjúk során kiderült, hogy a hálózati probléma nagyobb, mint a számítógépekkel kapcsolatos probléma, tekintve, hogy nem megfelelő a sávszélesség és sokszor lassú a hálózat.

90. *„Működik-e az intézményben számítógépes tanulmányi nyilvántartási (regisztrációs) rendszer?”*

91. *„Ha működik számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszer, akkor jelölje meg annak típusát!”*

93. *„Van-e a hallgatóknak hozzáférési lehetősége a számítógépes tanulmányi nyilvántartási (regisztrációs) rendszerhez?”*

94. *„Amennyiben van a hallgatóknak hozzáférési lehetősége a számítógépes tanulmányi nyilvántartási (regisztrációs) rendszerhez, akkor a Intranetről és/vagy Internetről?”*

95. *„Van-e az oktatóknak hozzáférési lehetősége a számítógépes tanulmányi nyilvántartási (regisztrációs) rendszerhez?”*

96. *„Amennyiben van az oktatóknak hozzáférési lehetősége a számítógépes tanulmányi nyilvántartási (regisztrációs) rendszerhez, akkor a Intranetről és/vagy Internetről?”*

97. *„Ítéltse meg a számítógépes nyilvántartási rendszerük megbízhatóságát!”*

98. *„Mit tartalmaz az Önöknél működő számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszer?”*

99. *„A számítógépes nyilvántartási rendszerük szöveges alapú, táblázatkezelő vagy adatbázisba szervezett?”*

Míg két évvel ezelőtt a karok 2/3-án volt csak számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszer, mára ez az arány 90%-os lett. És jellemzően (91%-uknál) egységes az egész intézményben. A régiók között minimális a különbség, csak a Budapest I-es régió van az országos átlag alatt. (Az OM-ből kapott felmérés alapján csak az intézmények 59,5%-ában (22 FOI-ban) működik számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszer, de ez a felmérés nem karonként vizsgálta az intézményeket, hanem intézményenként, ami azt jelenti, hogy a többi karú nagy egyetemek és

az egykarú kis főiskolák egyenlő súllyal szerepelnek. Több olyan nagy egyetem válasza sem szerepel a táblázatban, amelyek régiójukban központi szerepet játszanak.)

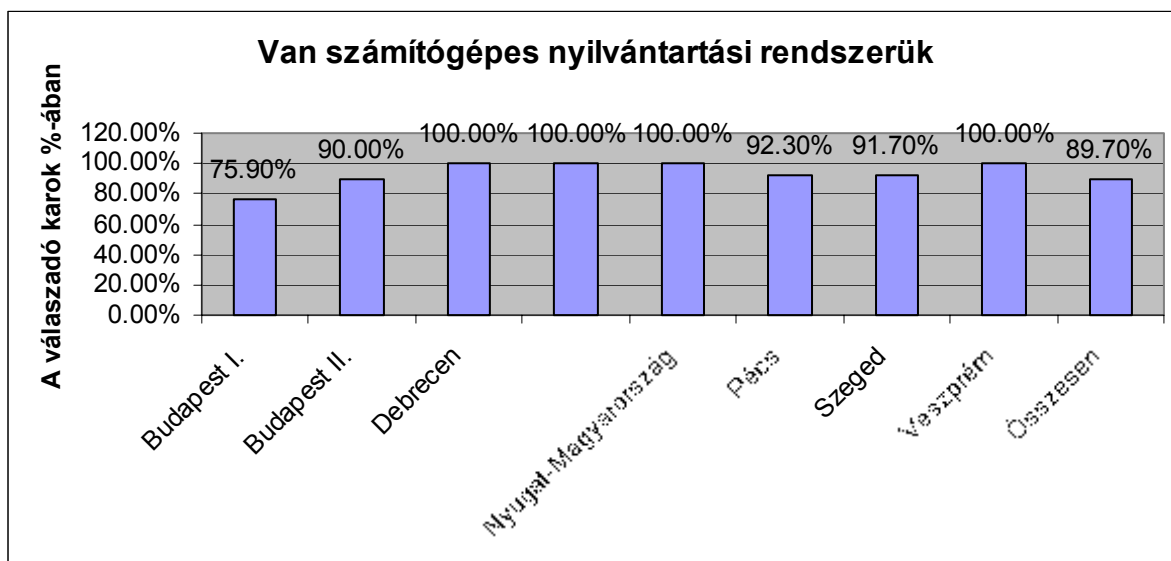
	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	29	20	10	10	9	13	12	4	107
Van számítógépes nyilvántartási rendszerük:	22	18	10	10	9	12	11	4	96
Van számítógépes nyilvántartási rendszerük (%):	75.90%	90.00%	100.00%	100.00%	100.00%	92.30%	91.70%	100.00%	89.70%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 99%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A Budapest I-es régió állami és egyházi intézmények szerinti bontását az alábbi táblázat mutatja.

Budapest I. régió	Egyházi intézmények	Állami intézmények	Összesen
Régióban lévő karok száma:	18	23	41
Válaszadó karok száma összesen:	16	13	28
Van számítógépes nyilvántartási rendszerük:	9	13	22
Van számítógépes nyilvántartási rendszerük (%):	56.30%	100.00%	75.90%

Látható, hogy az egyházi intézmények alig felében van csak számítógépes nyilvántartási rendszer, míg csak az állami intézményeket tekintve a régióban 100%-os lefedettség van e téren.

A legelterjedtebb a Neptun, a számítógépes nyilvántartással rendelkező karok 62%-a ezt a programot használja, amely a diákok 58%-t jelenti. Az ETR-t a karok 27%-a használja (a diákok 35%-a tartozik ide), saját fejlesztésűt pedig 8%-uk (a diákok 5%-t kiszolgálva). Két évvel ezelőtt még a karok 45%-ának volt saját fejlesztésű tanulmányi nyilvántartási rendszere, de az elmúlt években többségük áttért az ETR-re vagy a Neptunra.

	ETR	Neptun	Saját	Egyéb	Összesen
Válaszadó karok száma:	26	59	8	3	96
Használó karok aránya:	27.00%	62.00%	8.00%	3.00%	100.00%
A kiszolgált hallgatók száma:	86949	143666	14147	1465	246227
A kiszolgált hallgatók aránya:	35.31%	58.35%	5.75%	0.59%	100.00%

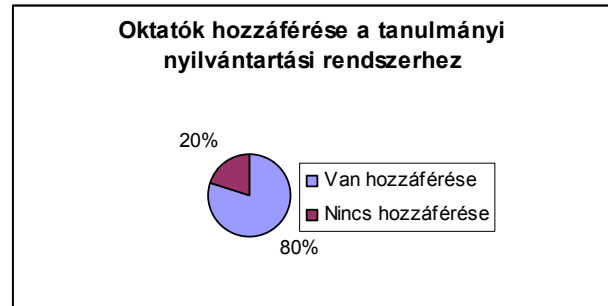
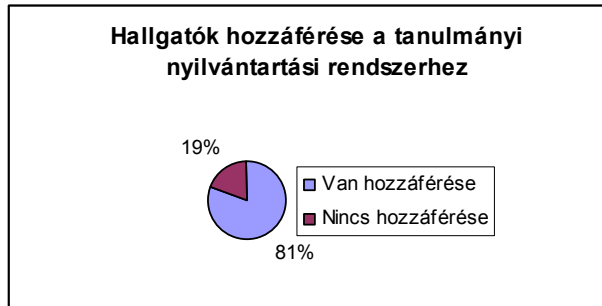
	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	24	18	10	9	9	12	11	4	97
ETR-t használ:			0	0	0	10	10	0	26
Neptunt használ:				8	8	1	1	4	60
Saját fejlesztésűt:	3	3	0	1	1	0	0	0	8
Egyéb:	2	0	0	0	0	1	0	0	3
ETR-t használ (%):	8.30%	22.20%	0.00%	0.00%	0.00%	83.30%	90.90%	0.00%	26.80%
Neptunt használ (%):	70.80%	61.10%	100.00%	88.90%	88.90%	8.30%	9.10%	100.00%	61.90%
Saját fejlesztésűt (%):	12.50%	16.70%	0.00%	11.10%	11.10%	0.00%	0.00%	0.00%	8.20%
Egyéb (%):	8.30%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	8.30%	0.00%	0.00%	3.10%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 89,8%-ában volt válasz erre a kérdésre.

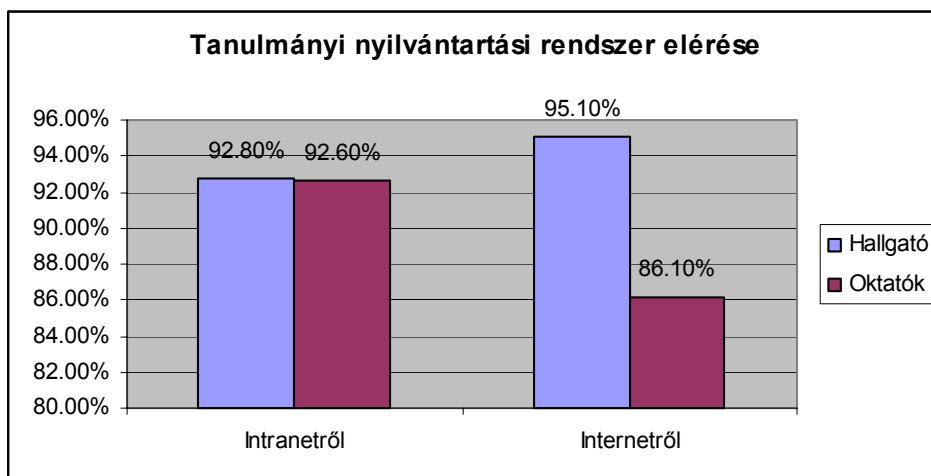
A régiónkénti bontásból kiderül, hogy a pécsi és a szegedi régióban használják jellemzően az ETR-t, míg a debreceni, a miskolci és a veszprémi régiókban a Neptunt vezették be. A budapesti két régióban is jellemzően a Neptunt használják, de a saját fejlesztésű szoftverek is itt jelennek meg a legnagyobb arányban.

A tanulmányi nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatban az OM megbízásából márciusban készített és rendelkezésünkre bocsátott felmérés adatait megkíséreltük összevetni az általunk készített felméréssel. Azt tapasztaltuk, hogy az adatok nem összehasonlíthatóak a két felmérésben résztvevő intézmények eltérő köre miatt. (Például az általunk készített felmérésben résztvevő és ETR-t használó karok (26 db) mindössze 15%-a (4 db) válaszolt a márciusi megkeresésre.)

A hallgatók és az oktatók is majdnem mindenhol (a karok ca. 80%-án) hozzáférnek a tanulmányi nyilvántartási rendszerhez.

Szinte mindenhol (90% felett) Intranetről és Internetről is. Néhány helyen az oktatók nem érhetik el Internetről a rendszert, melynek biztonsági oka van.

A hallgatók jellemzően (a karok 92%-án) használják is a tanulmányi nyilvántartási rendszert. Nem is tehetnek mást, mert csak így tudnak tantárgyakra és vizsgákra jelentkezni. Az oktatóknál már jóval kisebb ez az arány (60%). Szemléletváltásra volna szükség több helyen ahhoz, hogy az oktatók jellemzően idősebb korosztálya is elfogadja a technika e vívmányát. Jelenleg sok karon a TO ügyintézői vagy a tanszéki adminisztrátorok végzik el a vizsgalapok felvitelét és az egyéb számítógépes adminisztrációt az oktatók helyett.

A TO vezetők szerint a szoftver megbízhatósága elfogadható (4,74). (A válaszadók 7 pontos skálán értékelték, ahol 1=nagyon megbízhatatlan és 7=teljesen megbízható.) A felmérés szerint a veszprémi régióban a legelégedettebbek a tanulmányi nyilvántartási rendszerükkel, legkevésbé pedig a Budapest II.-ben.

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	21	16	10	10	9	12	11	4	93
A nyivántartási rendszer megbízhatósága:	4.42	4.18	5.2	4.3	5	5.1	5	6	4.74

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 86,1%-ában volt válasz erre a kérdésre.

A számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszer *szinte mindenhol* tartalmazza:

- a státuszadatokat,
- a szakok nevét és kódját,
- a hallgató tanulmányi eredményét.

A karok $\frac{3}{4}$ -e estében:

- a felvételi adatokat,
- a teljes monitorozást,
- a diákok egyéni tanulmányi rendjét,
- a tantárgyak meghirdetési ill. felvételi adatait,
- a megszerzett krediteket,
- az automatikusan számított átlageredményt,
- a vizsgára jelentkezést, az ösztöndíjakat és egyéb juttatásokat,
- a vizsgák teljesítésének adatait,
- az indexhez hasonlóan hivatalos bejegyzéseket.

A karok *felén*:

- a teljesítés automatikus monitorozási lehetőségét,
- a tantárgyak leírását,
- a szakgazda által nem kötelezően előírt kurzusokat,
- órarendi adatokat,
- teremfoglalási adatokat,
- különjárási díjakat, egyéb befizetéseket,

- évközi feladatok, számonkérések adatait,
- bizonylatok, nyomtatványok elektronikus formáját.

Elvértve (kevesebb, mint a karok 1/3-án) tartják nyilván:

- az intézményen kívül teljesített tanulmányokat,
- csak egy bizonyos szak adatait.

A 2001-es állapothoz képest itt is jelentős javulás tapasztalható. Akkor ugyanis a nyilvántartási rendszerek a fenti elemek alig felét kezelték az intézmények legalább 50%-ában.

Az ellenőrző kérdésből kiderül, hogy a számítógépes nyilvántartással rendelkezőknek csak 80%-a nyilatkozott úgy, hogy van adatbázisba szervezett nyilvántartása. Ami azt jelenti, hogy a válaszadók egy része feltehetően tévesen ítéli meg az általa használt nyilvántartási rendszert. (A 91-es kérdésre adott válaszok szerint a karok 97%-a használ ETR-t, Neptunt vagy saját fejlesztésű szoftvert, ellenben a 99. kérdésnél csak 80%-uk mondta azt, hogy a nyilvántartási rendszerük adatbázisba szervezett.) A többiek szöveges alapú, vagy táblázatkezelő rendszereket értenek alatta.

100. „Hogyan adminisztrálják a kivételes eljárásokat?”

Az ún. „kivételes eljárásokat” jellemzően (a karok 2/3-án) papíron és számítógépen is adminisztrálják, míg két éve csak a karok 45,9%-án végeztek kettős adminisztrációt. 1/3-uk csak papíron (korábban 52,9%-uk) és csak számítógépen senki sem. (A régiók között minimális az eltérés.)

	Budapest I.	Budapest II.	Debrecen	Miskolc	Nyugat-Magyarország	Pécs	Szeged	Veszprém	Összesen
Régióban lévő karok száma:	42	29	15	11	9	13	19	5	143
Az összes kar ekkora hányada tartozik a régióba:	29.37%	20.28%	10.49%	7.69%	6.29%	9.09%	13.29%	3.50%	100.00%
Válaszadó karok száma összesen:	25	20	10	10	8	12	12	4	101
A kivételes eljárások elektronikus és papíron is nyilvántartják:	16	12	7	9	6	9	9	4	72
A kivételes eljárások elektronikus és papíron is nyilvántartják (%):	64.00%	60.00%	70.00%	90.00%	75.00%	75.00%	75.00%	100.00%	71.30%

A feldolgozható kérdőívek (108 db) 93,5%-ában volt válasz erre a kérdésre.

101. „Elektronikus vagy hagyományos információhordozón elérhető-e a hallgatók számára az alábbi információk...?” (jsz.)

A 200/2000-es kormányrendelet lehetőséget ad az intézményeknek arra, hogy hallgatóik bizonyos információkat ne elektronikus, hanem „csak” hagyományos információhordozón érjenek el. (Viszont az alábbiakat a két információhordozó közül valamelyikben hozzáférhetővé kell tenni.) Ennek megfelelően az alábbi információk elérésének módja heterogén képet mutat.

Az karok $\frac{3}{4}$ -én elektronikusan is elérhető:

- a tanév időbeosztása,
- a tanszékek, tantárgyak bemutatása,
- megszerezhető végzettségek listája,
- a tanterv,
- a tantárgyak listája.

Karok 50%-án elektronikusan is elérhető:

- a tanácsadók adatai,
- az egyéni tanrendre vonatkozó szabályok,
- a tanulmányi szolgáltatások leírása,
- a más szinten, szakon meghirdetett tantárgyak beszámításával kapcsolatos tájékoztató.

A karok 15-20%-ában viszont egyáltalán nem érhető el a fentiekből az alábbi három:

- a tanácsadók adatai,
- a tanulmányi szolgáltatások leírása,
- a más szinten, szakon meghirdetett tantárgyak beszámításával kapcsolatos tájékoztató.

A karok pusztán 14%-án érhető el (4%-án elektronikus, 10%-án hagyományos információhordozón):

- a kreditek egyenértékűségére vonatkozó intézmények közötti egyezmények, noha a karok 23%-ának van ilyen egyezménye.

A személyes interjúk során megkérdeztük azt is, hogy el tudják-e képzelni, hogy számítógépes tanulmányi nyilvántartási rendszert szolgáltatásként vegyék igénybe, vagy szolgáltatásként más intézményeknek nyújtják. Mivel a személyesen felkeresett intézmények 97%-a, azaz egy kar kivételével mindannyian használnak már valamilyen nyilvántartási rendszert, így csak a kérdés második fele értelmezhető. Egyetlen igen és egy talán válasz mellett a karok 73%-a

nemmel válaszolt, 20%-a nem tudta. Informatikai problémák mellett gazdasági és jogi problémákat is felvetettek.

2.4. A jogszabályi megfelelés vizsgálatának összegzése

A kreditrendszerben működő és annak bevezetését még csak tervező karok összehasonlítása

A 200/2000-es kormányrendeletnek való megfelelést tekintve megvizsgáltuk, hogy vannak-e szignifikáns eltérések a kreditrendszert 2002-ig bevezetők és a 2003. szeptemberében bevezetők között. A kreditrendszert a válaszadó karok 72%-a bevezette, 28%-a nem. Megnéztük, hogy a kreditrendelet egyes kötelezően teljesítendő elemeit milyen arányban valósították meg a már kreditrendszerben működők és milyen arányban a többiek.

	Bevezette a kreditrendszert	Nem vezette be:	
	72.00%	28.00%	
	Akik bevezették:	Akik nem vezették be:	Átlag
Van kari tájékoztató:	93.50%	96.70%	94.40%
Van tanácsadás:	94.80%	100.00%	96.20%
TO-n belül van tanácsadás:	82.90%	82.10%	82.70%
Van kreditátviteli bizottság:	97.40%	80.00%	92.50%
Van mérési egység:	100.00%	57.10%	88.60%
A mérési egységben kifejeződik a tanórák és az egyéni munkaórák száma is:	86.60%	65.00%	82.30%
Nem függ a mérési egység a megfelelés fokozatától:	97.40%	95.70%	97.00%
120%-os választási lehetőséget biztosít:	90.70%	73.70%	87.20%
110%-os felvehetőséget biztosít:	97.30%	90.00%	95.70%
A hallgató eltérhet a mintatantervtől:	90.90%	76.00%	87.30%
Elismerik a más intézményben megszerzett kreditet:	97.40%	100.00%	97.90%
Elismerik a más karon megszerzett kreditet:	95.60%	100.00%	96.50%
Biztosítják az áthallgatást szakok között:	93.20%	100.00%	94.90%
Biztosítják az áthallgatást karok között:	91.90%	89.50%	91.40%

A már kreditrendszerben működő karok és a többi kar között a legtöbb kreditrendeleti elembe nincsen szignifikáns különbség (kivéve a mérési egységre vonatkozó kérdéseket), aminek két oka van:

- A kreditrendszer bevezetését még csak tervező karok felkészültek már a 2003. szeptemberi bevezetésre.

- Mivel még nem kreditrendszerben működnek, csak feltételezni tudják, hogy az egyes elemeket várhatóan teljesíteni tudják-e majd, vagy sem.

A saját bevallásuk szerint a kreditrendeletnek megfelelő és nem megfelelő karok összehasonlítása

Összehasonlítást készítettünk arról is, hogy az intézmények saját bevallásuk szerint mennyire felelnek meg a 200/2000-es kormányrendeletnek, és ehhez képest mi állapítható meg a kreditrendelet egyes elemeinek való megfelelésről.

Saját bevallásuk szerint:	Megfelel a kreditrendeletnek	Nem felel meg:	
	93.70%	6.30%	
	Megfelelnek:	Nem felelnek meg:	Átlag
Van kari tájékoztató:	94.40%	80.00%	93.50%
Van tanácsadás:	97.20%	60.00%	94.80%
TO-n belül van tanácsadás:	83.60%	100.00%	84.30%
Van kreditátviteli bizottság:	98.60%	80.00%	97.40%
Van mérési egység:	98.60%	100.00%	98.70%
A mérési egységben kifejeződik a tanórák és az egyéni munkaórák száma is:	86.10%	80.00%	85.70%
Nem függ a mérési egység a megfelelés fokozatától:	97.20%	100.00%	97.40%
120%-os választási lehetőséget biztosít:	90.00%	100.00%	90.70%
110%-os felvehetőséget biztosít:	97.10%	100.00%	97.30%
A hallgató eltérhet a mintatantervtől:	93.10%	40.00%	89.60%
Elismerik a más intézményben megszerzett kreditet:	97.20%	100.00%	97.40%
Elismerik a más karon megszerzett kreditet:	95.30%	100.00%	95.60%
Biztosítják az áthallgatást szakok között:	92.60%	100.00%	93.20%
Biztosítják az áthallgatást karok között:	91.40%	100.00%	91.80%

A karok 93,7%-a mondta azt, hogy véleménye szerint megfelel a 200/2000-es rendeletnek. Az egyes elemeket tekintve szignifikáns eltérést nem tapasztaltunk ettől. (Eltérések voltak a kreditre vonatkozó szabályok teljesítésében és nem mindenhol a TO keretein belül van a tanácsadás, de mint már írtuk, ez alatt nem intézményesített tanácsadást értettek a válaszadók.)

Akik úgy értékelték, hogy nem felelnek meg a kreditrendeletnek, azoknál a legjelentősebb elmaradás a tanácsadás elérhetőségében és a mintatantervtől való eltérésben tapasztalható. De jelentősen elmaradnak az átlagtól a kari tájékoztató elkészítésében, a kreditátviteli bizottság felállításában és a mérési egység kreditrendeletnek való megfeleltetésében. (Fontos

megjegyezni, hogy a nagy különbségek a csoport kicsi számából is adódnak. A saját bevallásuk szerint a kreditrendeletnek nem megfelelők száma összesen: 5.)

3. Az intézményi problémák meghatározása és megoldási javaslatok az OM számára

Az írásbeli és a szóbeli megkeresés eredményeként elkészült helyzetfelmérést regionális műhelymunkák alkalmával ismertettük az érintett intézmények / karok megjelent képviselőivel. Már a személyes interjúk során feltártunk problémákat, amelyekhez továbbiakat gyűjtöttünk a műhelymunkák alkalmával, ahol sor került a felmerült problémák részletes elemzésére és megoldási javaslatok kidolgozására is.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a felsorolt problémák, megoldások és a 4. fejezetben javasolt akciók intézményi igényeken, véleményeken alapulnak, így a felmérés eredményei mindössze támpontokat adnak az OM számára. A problémákat az OM az oktatáspolitikai stratégiájának megfelelően súlyozhatja és a javasolt megoldandó feladatokról eldöntheti, hogy beépíti-e a programjába.

A felmerült problémákat az alábbi csoportokba soroltuk:

- Szervezési problémák
- Képzések, fórumok
- Finanszírozás
- Jogi szabályozás, ajánlások
- Egyéb problémák

Az itt felsorolt problémák jelentős része az intézmények / karok szinte mindegyikében megtalálható és a kreditrendszer szellemiségének megvalósulását veszélyezteti, ezért megoldásuk feltétlenül szükséges.

A problémák egy részét intézményi / kari szinten lehet és kell megoldani, a másik részére az intézmények külső segítséget várnak.

Az intézmények részéről felmerült igények alapján megfogalmazott lehetséges akciókat a 4. fejezetben prioritizáltuk sürgősségük és időbeli megvalósíthatóságuk szerint.

3.1. Szervezési problémák

3.1.1. Oktatásszervezés, adminisztráció

3.1.1.1. Hallgatók

Problémák

Az évfolyamok és tanulócsoportok fokozatos megszűnésével az oktatók egyre nehezebben érik el, és szólítják meg a hallgatókat.

Az elhúzódo tanulmányok több problémát vetnek fel, kérdéses egyes hallgatók motiváltsága is: a hallgatók egy részénél felmerül a gyanú, hogy céljuk nem az ismeretek megszerzése, hanem a kreditrendszer nyújtotta előnyök maximális kihasználása a hallgatói jogviszony minél tovább való fenntartása érdekében.

Megoldási javaslat

Az elhúzódo tanulmányok megakadályozására maximalizálni lehetne akár jogszabályi, akár intézményi / kari szabályozási szinten a felvehető kreditek számát, így a notórius nem teljesítők számára elfogyna egy idő után a „keret”.

Második megoldásként az intézmények / karok bevezethetik adott mennyiség (pl., a képesítési követelményekben előírt kreditmennyiség 110%-a) feletti tantárgyfelvétel után a tantárgyfelvételi díjat. Megoldást jelent a kreditrendeltdben megfogalmazott idevonatkozó kitétel szószerinti betartása, amely azt jelenti, hogy a hallgatóknak a képesítési követelményekben előírt összkreditszám 110%-ának felvételét finanszírozza az állam. Tehát minden sikertelen teljesítés lehetőséget vesz el a hallgatótól a 110% kreditnyi tantárgymennyiség felvételéből.

Az igazságos teherviselés érdekében a költségtérítéses hallgatók esetében is a felvett kreditekhez kell igazítani a finanszírozást. Ami praktikusán azt jelenti, hogy a hallgató előbb befizeti a tandíjat, amely a beiratkozás feltétele és aztán vehet fel tantárgyakat, majd a felvett tantárgyak alapján kiszámítják a pontos fizetendő összeget. A beiratkozás feltételéül megszabott díj lehet a minimálisan felveendő tantárgyak összkreditszámának megfelelő összeg, amelyre a hallgató a tantárgyfelvétel után még ráfizet.

Problémát jelent a nemzetközi csereprogramban résztvevő diákok számára (később, az EU-csatlakozással ennél jóval szélesebb körben is), hogy a külföldi felsőoktatási intézményekben 1-2 szemesztert eltöltő diákok kint olyan tárgyakat vesznek fel, amelyekhez itthon előfeltétel szükséges. Tehát itthon nem lehetne nekik elfogadni, mert hiszen fel sem vehették volna a hazai szabályok szerint. Ennek érdekében tehát el kell érní az oktatók szemléletváltását, hogy az egyéni tanulmányi rend lazuljon.

3.1.1.2. Adminisztráció

Probléma

Bár a kreditrendszer bevezetése szükségszerűen együtt jár modernizációs folyamatokkal és ezen belül számítógépes nyilvántartások vezetésével, még mindig vannak olyan folyamatok, amelyeket – jogszabályi előírás miatt – kézzel kell elvégezni. Ilyen pl.: a törzskönyvezés, amely az egyre növekvő hallgatói létszám miatt már alig megoldható feladat.

A kreditrendszer működésével kapcsolatos másik változás az, hogy a kreditrendszerben megszűnnek a hagyományos értelemben vett fogalmak, ezért pl. a statisztikák elkészítésénél gondot okoz a hallgatók évfolyamokba történő besorolása. Ez a probléma az intézmények véleménye szerint, a finanszírozás módját is érinti, mert ha a hallgatók évfolyamokba történő besorolása nem lehetséges, akkor a normatív finanszírozás rendszerét is más alapokra kell helyezni.

Az új rendszer a hagyományossal ellentétben több adminisztrációt követel meg az oktatóktól. A legnagyobb gondot a jegyek beírása jelenti a tanulmányi nyilvántartási rendszerbe (ez különösen az írásbeli vizsgákat követően késik). A késlekedés vagy az esetlegesen hiányzó jegyek nemcsak a TO ügyintézőinek munkáját nehezíti meg, és amiatt nem tudják tartani a határidőket, de a hallgatói oldalon is hátrányokat jelent, mert a fel nem vitt jegy egyesként jelenik meg.

Megoldási javaslat

A kreditrendszer bevezetésével közvetlenül nem érintett területeket is hozzá kellene igazítani a kreditrendszer működésében érvényesülő szellemiséghez. Ez esetben jogszabályi módosítás szükséges, amely feloldja a törzskönyv kézi nyilvántartását és a kreditrendszerhez igazítja az adatszolgáltatást.

OKT-től kapott tájékoztatás szerint a normatív finanszírozás rendszerét már a hozzáigazították a kreditrendszer miatt bekövetkezett szükségszerű változásokhoz. Javaslatunk ezért az ezzel kapcsolatos változások megfelelő kommunikációja.

Az oktatói adminisztrációs problémák feloldására elsősorban szemléletváltás szükséges, amelyet a vezetés elkötelezettsége nagyban megkönnyít. Több intézményben / karon úgy oldották meg a problémát, hogy az oktató felelősségi körébe utalták a jegyek bevitelét, továbbá a tanszékvezető személyesen is felel a hiányzó jegyekért. Több helyen gyakorlatilag a tanszéki adminisztrátor végzi el a feladatot, de rá csak a munkaköri leírásában szabad ezt átruházni. Így egyértelműen megállapítható kinek a felelőssége az adott jegy bevitele.

3.1.1.3. Szakspecifikus problémák

Probléma

Az orvosi (és az egészségügyi) karok úgy gondolják, hogy annyira egymásra épültek a tantárgyak, hogy nem lehet megvalósítani a kreditrendszer szellemiségének megfelelő rugalmasságot.

A művészeti oktatás is speciális helyzetben van, mert nem jellemző az átjárás. Nagyon speciális a képzés. Kicsi intézményekről, karokról van szó, akik csak azokat a tárgyakat tudják indítani, ahol kellő számú jelentkező van, ezért a választás korlátozott, viszont nagyon költséges, mert elfordul, hogy egy vagy két oktató kell egyetlen hallgató mellé.

Megoldás javaslat

Úgy tűnik a kreditrendszer megvalósítása néhány tudományterületen szakmailag kérdésesnek látszik, így ezeken a területeken a szakma képviselőinek fokozott együttműködése mellett, kiemelt szakértői támogatást lehetne nyújtani (akár a 3.2.4 pontban javasolt közös internetes fórum keretei között).

3.1.2. Tanácsadás

Probléma

Tanácsadói tevékenység megszervezése sok helyen még nem alakult ki. Ennek egyrészt az az oka, hogy nincsenek hagyományai a magyar felsőoktatásban, másrészt a kreditrendszer bevezetésének többi hangsúlyos eleme mellett kevesebb figyelmet szenteltek a tanácsadás megszervezésének. Sok intézményben tapasztaltuk, hogy a TO amúgy is leterhelt ügyintézőitől várják, hogy ellássák a hallgatókat tanulmányi tanácsokkal. Tanácsadás nélkül viszont – főleg a frissen bekerült első évfolyamos hallgatók – nem tudnak eligazodni a választási lehetőségek között.

Megoldás

A tanulmányi tanácsadást intézményesített keretek között kell megvalósítani szakértők segítségével. Az intézményekben / karokon több életképes megoldás is kifejlődött. A legjobb megoldás az, ha oktatók (pl.: tanársegédek) végzik a tanácsadást, mert átfogó ismereteik vannak az adott szakterületről és így segíteni tudnak a hallgatóknak megtervezni életpályájukat (ezen belül is az ehhez szükséges tantárgystruktúrát). Ez főként a felsőbb évfolyamos hallgatók esetében fontos. Az alsóbb évfolyamok inkább gyakorlatibb (adminisztratív) kérdéseiben segítségül szolgálhatnak tanácsadóként funkcionáló felsőbb éves hallgatók. (A hallgatók tanácsadóként való bevonása azért is előnyös, mert a hallgatók hamarabb átlátják az új helyzetet, és gyorsabban alkalmazkodnak hozzá általában.) Az angol

tutori rendszer úgy tűnik, a felsőoktatás tömegesedésével már nem járható út. Megoldást jelent viszont tanszéki tanácsadó testületek felállítása, vagy felelős kinevezése, akik fogadóóraban a diákok rendelkezésére állnak. Másik jellemző megoldás a tanácsadás kari vagy intézményi szinten történő megszervezése egyéb feladatokat, funkciókat is ellátó tanácsadó iroda keretében.

3.2. Képzések, fórumok

3.2.1. Intézményen belüli képzések, fórumok

3.2.1.1. Oktatók

Probléma

Már a korábbi alfejezetekben is megemlítésre került, hogy az oktatók egy része nagyon idegenkedik a kreditrendszertől. Ez részben abban nyilvánul meg, hogy az előtanulmányi rendszert igyekeztek minél kötöttebbre elkészíteni, hogy a hallgatók egyéni útjai lehetőleg minimális mértékben térjenek csak el a mintatantervtől.

Az oktatók egy része tehernek érzi a plusz adminisztrációt, és nehezen barátkozik meg az új informatikai rendszerrel.

Megoldási javaslatok

Több fórumot kellene szervezni az oktatók számára, hogy a szemléletváltás teljes körűen megtörténjen. Ha az intézmény / kar felsővezetése elkötelezett, akkor az oktatóknak nincsen más lehetősége, minthogy használják a rendszert, és használat közben megtanulják a működését. A teljes körű szemléletváltás magával hozza eredményként a kreditrendszer rugalmasságának kiteljesedését és így a tantervi kötöttségek lazulását is.

Hatékony lehet az is, ha a kari informatikusok gyakorlati tájékoztatókat tartanak az oktatóknak a tanulmányi rendszer használatáról és a továbbiakban is lehet a kari informatikusokhoz fordulni a tanulmányi rendszerrel kapcsolatos problémákkal.

3.2.1.2. Hallgatók

Probléma

Az oktatók sérelmezik, hogy a hallgatók hozzáállása sem megfelelő, mert csak a kreditrendszer rövidtávú előnyeit (pl.: tantárgy-újrafelvétel) akarják kihasználni. A hosszabb távon ható előnyöket (mint például speciális, egyénre szabott ismeretek megszerzése) viszont még nem ismerik.

Megoldási javaslatok

A hallgatók számára olyan fórumokat kellene tartani, ahol megismerhetik a kreditrendszer működését, előnyeit és hátrányait. Egyéni útjaik kialakításához pedig a már említett tanulmányi tanácsadás ad segítséget.

3.2.1.3. TO / adminisztráció

Probléma

Ahol csak az idén vezetik be a kreditrendszert és annak keretében új tanulmányi nyilvántartási rendszert, ott alapvető kritérium, hogy a TO ügyintézői megfelelően ismerjék és kezeljék azt. Sajnos, ez nem mindenhol van így.

Megoldási javaslatok

A TO munkatársai egy részének alapvető informatikai képzésre van szüksége, mert különben nem tudják megfelelően ellátni a napi feladataikat. Ezt az intézmények / karok belső erőforrásokból is meg tudják oldani, pl., a kari informatikusok tartanak előadásokat és gyakorlatokat az ügyintézők számára.

A kreditrendszer buktatóinak elkerülésére, a problémák megoldására és tapasztalatok cseréjére jó megoldást jelentenek az ilyen jellegű fórumok.

3.2.2. Intézményen kívüli képzések, fórumok

3.2.2.1. Egyetemi / kari vezetés

Probléma

A kreditrendszer bevezetése az intézmények zömében nagyjából egy időben történt / történik meg, ezért hasonló „cipőben” járnak, viszont nincsenek kialakult fórumok az intézmények közötti kommunikáció biztosítására.

Megoldási javaslatok

A műhelymunkákban részt vett intézményi képviselők kifejezett kérésére, javasoljuk olyan fórumok megszervezését, amely a kreditrendszerrel kapcsolatos problémák (pl.: kreditallokáció) megoldását, „best practice”-ek megosztását tűzi ki célul, ezzel biztosítva az intézmények közötti tapasztalatcserét (akár rendszeres jelleggel is). Ennek kerete lehet pl., a műhelymunka, akár féléves rendszerességgel.

A fórumok célcsoportja lehet az intézményi / kari vezetés, végrehajtói szint vagy a szakmacsoportok. Ez utóbbiak a szakmaspecifikus problémákat beszélhetik át műhelymunkák keretében. A fórumokat meg lehet szervezni regionális szinten, melynek előnye, hogy az

intézmények jobban ismerik egymást, illetve szakmák szerinti csoportokban, ahol koncentrálni lehet a szakspecifikus kérdésekre.

3.2.2.2. TO / adminisztráció

Probléma

A kreditrendszer működtetésében kulcspozíciót foglalnak el az adminisztrációban dolgozók. Éppen ezért kritikus terület a tanulmányi osztály vezetőinek és ügyintézőinek tudása, ismeretei, amelyek nem minden esetben megfelelőek.

Megoldási javaslatok

Nagyon fontos lenne tehát a TO vezetők részére gyakorlati ismereteket átadó, specifikus képzések megszervezése, megfelelő szakemberek bevonásával gyakorlati képzések tartása. Igény mutatkozik továbbá olyan szakemberek alkalmazására (vagy legalább szolgáltatásaik igénybevételére) a Tanulmányi Osztályon, akik nemcsak tanulmányi ügyekben jártasak, de informatikai / jogi ismeretekkel rendelkeznek. Ez a megoldás kevésbé járható út, de az intézményen belül a karok akár közösen is működtethetnek informatikai és jogi háttértámogató szervezetet.

Javasoljuk tanulmányi rendszer-specifikus fórumok létrehozását. (Pl.: Neptun-Klub, ETR-Klub, ahol a felhasználók rendszeresen megbeszélhetik speciális problémákat, akár informatikus támogatásával.)

3.2.3. Tájékoztatók

Probléma

Bár szinte minden intézményben / karon vannak tájékoztatófüzetek, azok minőségén még lehetne javítani, nem beszélve arról, hogy idegennyelvű tájékoztatókat még csak kevés helyen készítettek.

A nemzetközi csereprogramokban való részvétel megkívánná, hogy az intézményeknek / karoknak legyen idegennyelvű honlapja és tájékoztatója, amely a külföldi hallgatóknak segít a tájékozódásban. Sajnos, erre kevés helyen van példa.

Megoldási javaslatok

A diákok számára elérhető anyagok tökéletesítése, idegennyelvű tájékoztatók kiadása és legalább angol nyelvű intézményi / kari honlap elkészítése volna szükséges, amelyhez az intézmények pályázati forrásokat várnak.

3.2.4. Közös (internetes) fórum

Probléma

Az intézmények információhoz jutását gátolja, hogy nincsen egy olyan központi (pl. Interneten elérhető) fórum, ahol a számukra szükséges, legfontosabb információk elérhetők.

Megoldási javaslatok

Javasoljuk, olyan központi OM-honlap elkészítését, melynek fő jellemzői, hogy:

- letölthetők az információk a kreditrendszerrel kapcsolatban,
- elérhetők képzések, kiadványok, ajánlások, jogszabályi értelmezések,
- „kérdés-felelet” fórumot biztosít,
- elérhetők pl. intézményi tájékoztatók, amelyek a kreditelismerési folyamatban lennének az intézmények segítségére,
- interaktív, azaz kérdések tehetők fel, amikre rövid időn belül a válaszok is megjelenéneek,
- a gyakran ismételt kérdések folyamatosan is olvashatók (GYIK) és
- fórumot biztosítana a folyamatos tapasztalatcserére.

3.3. Finanszírozás

3.3.1. A kreditrendszer finanszírozási kérdései

3.3.1.1. Általános finanszírozási kérdések

Probléma

Az intézmények / karok úgy gondolják, hogy a kreditrendszer költségesebb, mint a hagyományos képzés (főleg a plusz tantárgykínálat miatt), de az állami finanszírozás nem lett hozzáigazítva.

Nemcsak a finanszírozás nagyságát, hanem annak módját is a kreditrendszerhez kellene igazítani. Több kérdés, probléma merült fel ezen a téren:

- Az intézmények számára nem egyértelmű, hogy mit tartalmaz a képzési normatíva. Pl.: ki fizeti a tantárgy újrafelvételét, ha a hallgató előzőleg megbukott.
- Az oktatók finanszírozása a hallgatók számához igazodik, pedig a minőségi oktatás a kis létszámú csoportokban valósítható csak meg. Nem beszélve arról, hogy a tantárgy jellege erősen behatárolhatja a jelenlevő hallgatók számát.

- Ha a hallgató képzési idő előtt befejezi a tanulmányait, akkor meghosszabbodik-e a finanszírozott idő az így nyert szemeszterekkel?
- Áthallgatók finanszírozásának megoldatlansága (Ez főként szabályozási kérdés ezért ld. még 4.4.2.3. Új / Egyéb jogi szabályozás.)

Megoldási javaslatok

Ha a finanszírozás keretösszegei nem is változtathatók meg, de az alapelveket és a módszert érdemes lehet újragondolni.

Az oktatók számára kedvezőbb megoldás lenne, ha a finanszírozásuk nem a hallgatók számához, hanem a leadott órákhoz lenne igazítva. Egyértelművé kell tenni azt is, hogy mit tartalmaz a képzési normatíva. (Pl.: ki fizeti a tantárgy újrafelvételét, ha a hallgató előzőleg megbukott.)

3.3.2. Státusz

3.3.2.1. Tanulmányi Osztály

Probléma

A legnagyobb probléma a tanulmányi osztályokon merült fel. A hallgatók létszáma és az adminisztrációs terhek jelentősen nőttek az elmúlt néhány évben, a TO létszáma viszont egyáltalán nem követte ezt a növekedést.

A TO-knak általában nincs jogi kérdésekben jártas munkatársa.

Nincs olyan informatikus a TO-n, aki jól ért a tanulmányi nyilvántartási rendszerhez.

Megoldási javaslatok

A Tanulmányi Osztály megnövekedett terheinek enyhítésére az adminisztrációs létszám bővítésére volna szükség, amely megoldható volna a megnövekedett feladatok ellátását célzó céltámogatásokkal, intézményen belüli átcsoportosításokkal és hallgatói munka időszakos igénybe vételével, mely utóbbihoz jogszabályi módosítás is szükséges volna, hogy a hallgatóknak ki lehessen fizetni a munkáért járó bért ösztöndíjban. Nemcsak hallgatókat, de más „idénymunkásokat” is be lehetne vonni időszakosan a munkába. Pl.: gyesen lévő kismamát, nyugdíjast, akinek betanítása gyakorlatilag nem jelent nagy időterhelést (visszatérő és / vagy TO-s tapasztalattal rendelkezőkről van szó).

Mivel a Tanulmányi Osztály alkalmazottai minimális informatikai háttértudással rendelkeznek, nem tudják felmérni pontosan az informatikai helyzetet és a problémákat. Mivel a jelenlegi helyzetben nem reális megoldás, hogy minden kar tanulmányi osztályára informatikus kerüljön,

de az intézményi / kari szinten működő support tevékenységét szolgáltatás-központúbbá lehetne átalakítani megfelelő számú, jó informatikussal.

3.3.2.2. Oktatók

Probléma

Az intézmények / karok a kis oktatói létszámra is panaszkodnak, mert a kredirendszer szellemében biztosítaniuk kell a megfelelő tantárgykínálatot és a tanulmányi tanácsadást.

Megoldási javaslatok

Az oktatói oldal problémáinak megoldására szintén megoldást jelent az újabb státuszok létrehozása mellett az intézményen belüli átcsoportosítás, hiszen a kredirendszer egyik alapeleme a hatékonyság, azaz a párhuzamosan működő tantárgyakat össze elehet vonni és ezzel oktatói helyek szabadulnának fel, amely a tantárgykínálat bővítésére fordítható. (Viszont az idős oktatók nagyon nehezen „szoríthatók” rá új tantervek kidolgozására.)

3.3.3. Informatikai infrastruktúra

Az informatikai infrastruktúra fejlesztése nem a kredirendszer alapeleme, de elveiből adódik annak fontossága, mint kiszolgáló háttértámogató. Így kerül nagyobb hangsúly rá a kredirendszerben, mint a hagyományos modellben. Ezért vizsgáltuk ennek helyzetét is.

3.3.3.1. Hardver

Probléma

Bár jelentős előrelépések történtek e téren, a FOI-k jelentős része még mindig nem rendelkezik megfelelő minőségű, de főleg megfelelő mennyiségű számítógéppel, pedig a tantárgyfelvétel, vizsgára jelentkezés a hallgatók részéről ezek igénybevételével történik. A TO ügyintézői nagyjából elégedettek a TO számítógép-ellátottságával, de felhívták a figyelmet arra, hogy sem a hallgatók, sem az oktatók részére nem biztosított mindenütt a megfelelő informatikai infrastruktúra, illetve a számítógépekhez való hozzáférés lehetősége. Az elavult számítástechnikai eszközök cseréjére pedig alig van anyagi fedezet.

Megoldási javaslatok

Az utóbbi években a tanulmányi osztályok számítógépparkja kedvező minőségi és mennyiségi változásokon ment keresztül (mint a helyzetfelmérésnél is írtuk, minden TO-alkalmazottra jut egy számítógép). Az oktatók rendelkezésre viszont még korántsem áll megfelelő mennyiségben számítógép. Célnak kellene tehát kitűzni, hogy minden oktátónak (legalább a státuszban lévőknek) legyen számítógépe. Megoldandó feladat az is, hogy a hallgatók

rendelkezésére is megfelelő mennyiségben álljon számítógép, mert a jelenlegi gépparkkal nem lehet a csúcsidőket kezelni.

Az intézmények / karok a probléma megoldásához minisztériumi pályázatok kiírását várják:

- Pályázatok kiírása számítógépekre.
- Pályázatok kiírása a diákotthonok, kollégiumok számára az Internet elérés biztosítására (ez jóval kisebb költségigényű, mint a számítógép-vásárlás, mert a diák a saját gépét használja).

Több helyen kérésként felmerült, hogy a pályázatokat karok részére írják ki, hogy ne legyen a gépek fölött helyi „marakodás”.

3.3.3.2. Hálózati problémák

Probléma

A személyes interjúk, műhelymunkák során sokan panaszkodtak a lassú adatátvitelre, nem megfelelő sávszélességre, a bizonytalan kapcsolatokra stb.

Megoldási javaslatok

Megfelelő hálózat nélkül a legjobb minőségű hardver eszközök sem tudnak jól működni, ezért hangsúlyt kell fektetni a korszerű hálózati architektúra kialakítására.

3.3.3.3. Tanulmányi rendszer

Probléma

Mivel a legtöbb intézményben 2002-ben vagy 2003-ban vezették be valamelyik tanulmányi nyilvántartási rendszert, még nagyon sok probléma vár megoldásra. A két legelterjedtebb rendszernél más-más problémák tapasztalhatók. Minden rendszer esetében igaz azonban, hogy a különböző díjak (pl.: rendszerek jogdíja, support díjak) fizetése jelentős anyagi terheket ró a FOI-kre, finanszírozásuk, karbantartásuk plusz kiadásokat jelent. Problémát jelent, hogy az intézmények sokszor több cég programjait használják különböző funkciókra, amelyek integrációja nem megvalósított. Nehézkes továbbá az áthallgatások nyilvántartása a tanulmányi nyilvántartási rendszerekben.

Az egyik rendszerrel kapcsolatban felmerült problémák:

- A karbantartást végző szakértők nem elérhetőek, sokszor hónapos késéssel reagálnak.
- A felhasználói kézikönyv alig használható.
- A rendszer egyes intézményekben használt verziója nagyon sok hibát tartalmaz.

- A programfrissítések meglepetésként érik a FOI-kat, nem tudják, hogy mely funkciók változtak.
- Interneten keresztül nem érhető el mindenhol (pl. egyes munkahelyekről).
- Nem tudja jól kezelni a szakpárokat. (Tudomásunk szerint erre időközben megszületett a megoldás, a frissítés folyamatban van.)

Az másikkal kapcsolatban felmerült problémák:

- Nem biztosít teljes körű adminisztrációt az oktatóknak és a hallgatóknak. Továbbá lassú, nehézkes a funkciók elérése és áttekinthetetlen a felhasználói felülete.
- A kötelezően előírt kreditmennyiség feletti órafelvételt (+10%) nem tudja kezelni.

Megoldási javaslatok

Legalább a specifikáció szintjén egyértelmű állásfoglalást várnak az intézmények az OM-től, hogy mit kell tudnia egy jól használható tanulmányi nyilvántartási rendszernek.

A két legelterjedtebb rendszer hibáinak kijavítását a szoftverfejlesztő cégeknek kell elvégezniük úgy, hogy a változtatásokról részletes információt kapnak az intézmények. (Nagyon fontos az átgondolt fejlesztés.)

Az intézmények véleménye alapján legnagyobb segítség jelen pillanatban azonban az lenne, ha az intézményi / kari informatikusok jogosultságot kapnának bizonyos beállítások módosítására és hibák kijavítására. (A megoldási javaslat gyakorlatba átültetése komoly szakmai és jogi kockázatokkal járhat, tehát a megvalósítás előtt mélyebb elemzés szükséges.)

3.3.3.4. Üzemeltetés

Probléma

Sok intézményben probléma, hogy gyenge az intézményi IT Support. Az informatikus sokszor nem elérhető vagy sokat kell rá várni. Helyenként a színvonal is megkérdőjelezhető.

Azokban az intézményekben, ahol még csak most vezetnek be valamelyik tanulmányi rendszert az informatikusok sem ismerik teljes körűen a szoftvert.

Megoldási javaslatok

Mint már a státuszokkal foglalkozó fejezetben írtuk, megfelelő számú, szakmailag jól képzett és a helyi sajátosságokat ismerő intézményi informatikusra van szükség. A Help Desk szolgáltatásként történő kialakítása inkább a nagy intézményekben jelent jó megoldást, a kis intézmények számára a helyi (informatikai szolgáltató) cégekkel történő együttműködési megállapodások kötését ajánljuk. (Pl.: a cég ellátja a Help Desk feladatokat az intézményben, amely cserébe oktatást ajánl fel a cég dolgozóinak számára.)

Azokban az intézményekben, karokon, ahol még csak most vezetik be a rendszert, a kari / intézményi informatikusok számára is érdemes képzéseket tartani.

3.3.3.5. Egységes nyilvántartás

Probléma

Az intézmények képviselői felvetették, hogy a kreditrendeletben is megfogalmazott egységes intézményi és országos kreditnyilvántartás megvalósulásának több adminisztratív akadálya is van:

- Az intézmények egy részében jelenleg eltérő kódrendszer van életben (a tanegységekre vonatkozóan).
- Több nyilvántartási rendszer eltérő fogalmakat használ.
- Az intézményen belüli és kívüli rendszerek között sok helyen nincsenek kommunikációs interfészek.

Megoldási javaslatok

Véleményünk szerint a kreditrendelet ezen a téren nem egyértelmű, előbb tisztázni kell az „egységes nyilvántartás” célját / funkcióját utána lehet az egységesítés, illetve az országos nyilvántartás problémáival érdemben foglalkozni.

3.3.4. Egyéb infrastruktúra

Probléma

Az informatikai eszközök hiányán túl az intézmények tanteremhiánnyal is küzdenek, nincs elég nagyelődő és kellő számú kisterem, valamint hiányoznak az oktatástechnikai eszközök is.

Megoldási javaslatok

A problémák megoldására beruházási támogatást várnak az intézmények OM pályázat keretében.

3.4. Jogi szabályozás, ajánlások

3.4.1. Általános kérdések

Probléma

A jogi szabályozás pontatlanságából, értelmezési nehézségekből eredő problémák megnehezítik az intézmények számára a kreditrendszer elveinek megvalósítását.

Megoldási javaslatok

A kreditrendszerrel kapcsolatos jogszabályokat átgondolt szakmai megfontolások mentén kell megalkotni, lehetőség szerint az érintettek bevonásával 3 formában:

- kötött szabályok,
- ajánlások,
- intézményi / kari döntések.

A kreditrendszer működésének (is) alapja az egyértelmű jogi szabályozás, hogy ne okozzanak gondot az értelmezési problémák és a félreértelmezések. Az intézmények képviselői elmondták, hogy igénylik a jogszabályalkotásba történő bevonásukat (amely jelenleg is megtörténik, de nem kellő mértékben). Ezzel az eredmény nagyobb elfogadottsága is várható.

Az értelmezési nehézségekből adódó problémák megoldására javasoljuk egy olyan internetes fórum létrehozását, ahol a gyakrabban felmerülő kérdésekre válaszokat találhatnak az intézmények. Részletesebben lásd: 3.2.4 fejezetet.

3.4.2. Jogi szabályozás

3.4.2.1. Kreditrendelet

Probléma

A projekt során felmerült a kreditrendelet alábbi elemének értelmezési problémája: a kötelezően előírt kreditmennyiség 110%-át veheti fel a hallgató. Kérdés, hogy ennyit vehet fel, vagy ennyit teljesíthet ingyen. (Pl.: Ha megbukik egy tárgyból, akkor annak kreditértéke levonódik-e ebből a 110%-ból?) Bár a rendelet a „felvehet” szót használja, az intézmények a „teljesítéshez” kapcsolják. Tehát, ha a hallgató nem teljesített egy felvett tantárgyat, akkor a megadott kreditmennyiségből úgy tekintik, nem használt el egyet sem.

Megoldási javaslatok

Szükségesnek tartjuk a rendelet fent említett eleméhez állásfoglalás kiadását, vagy jogszabály-módosítást megfelelő fogalomhasználattal. Ennek során célszerű figyelembe venni a 3.1.1.1 fejezetben felvetett problémákat is.

3.4.2.2. Képesítési követelmények

Probléma

A képesítési követelményekkel kapcsolatban az intézmények által felvetett legnagyobb probléma, hogy a kreditrendelettel nincs összhangban. A képesítési követelmény merevsége hátrányos a kreditrendszerrel elvárt rugalmasságra.

Ezen kívül az intézményeknek több felvetésük is van a képesítési követelményekkel kapcsolatban:

- A képesítési követelményekben a bölcsész és a tanári képzés nincs összhangban, indokolatlan plusz terheket vár el a tanári szakot is végző bölcsészekről.
- A közgazdászoknál a módszertani szigorlat egységes az egyetemi és a főiskolai szinten is. Egy hat féléves főiskola tantervében nem marad kredit a szaktárgyakra (pl.: gyakorlat).
- A hallgatók a kötelező órákkal erősen korlátok közé vannak szorítva (a képesítési követelmények szerint).
- A szakirányú továbbképzési szakok esetében a kreditrendszer nyújtotta rugalmasságok nem érvényesülnek.
- A nyári egyetemek előadásaira vagy a szemeszter közben tartott egy-egy, előre nem meghirdetett előadásra nem lehet kreditpontot adni a jogszabályok szerint.

Megoldási javaslatok

A fenti problémák alapján úgy tűnik, hogy a képesítési követelmények „finom-hangolására” van szükség, hogy a kreditrendeletnek és főként a kreditrendszernek meg tudjon felelni. Ebbe a folyamatba mindenképp be kell vonni az érintett intézményeket – már csak azért is, mert nehezményezik a képesítési követelmények gyakori változását. Sokat segítené, ha a szakirányok (pl. jogi karok, bölcsészek) egymás között egyeztetett igényekkel, javaslatokkal lépnének fel.

A képesítési követelményekkel kapcsolatos várható változások megfelelő kommunikációja is nagyon fontos, mert sok intézményben tévhitik élnek a várható változtatások gyakoriságáról és tartalmáról.

3.4.2.3. Új / Egyéb jogi szabályozás

Probléma

Az intézmények / karok egyelőre nem tudják, hogy az áthallgatások finanszírozása hogyan történjen: ki fizet, kinek és mennyit.

A Bologna-folyamattal kapcsolatban is erős a bizonytalanság, egyelőre nem egyértelmű, hogy kinek, mit kell majd tennie. A csatlakozás a kis intézményeket kedvezőtlenebb helyzetbe hozhatja, amelynek megelőzésére érdemes időben felkészülniük.

A hallgatói adatok tárolása, hozzáférhetősége, nyilvánosságra hozatala személyiségi jogi kérdéseket vet fel.

Az elektronikus aláírással kapcsolatban is több kétely merült fel.

Megoldási javaslatok

Keretszabályozás kellene arról, hogy a hallgatók által más intézményben, karon felvett tantárgyak (áthallgatás) esetén milyen szabály szerint és hogyan fizet egyik intézmény / kar a másiknak.

A Bologna-folyamat miatti kedvező változások elősegítése érdekében az OM-nek döntenie kell a képzési formákról. A kis főiskolák, hogy háttérbe szorulásukat elkerüljék, érdemes nagyobb egyetemekkel megállapodásokat kötniük a tantárgystruktúrát, a tematikákat, tanterveket és a kreditszámokat egyeztetve és kredit-ekvivalencia egyezményeket kötniük.

A hallgatói adatok nyilvánossági kérdéseinek szabályozása feltétlenül szükséges a személyiségi jogok megsértésének elkerülése érdekében.

Bár a törvény megszületett az elektronikus aláírásról és a jogi és technikai feltételek adottak, de ahhoz, hogy az intézmények egységesen használják, központi szervezés szükséges.

3.4.3. Ajánlások

Az intézmények számára nagy segítség lenne, ha a jogszabályokhoz értelmezéseket és megfelelő alkalmazásukhoz ajánlásokat kapnának. Igény merült fel:

- a tájékoztató anyagok tartalmának elengedhetetlen részeire,
- a hallgatói teljesítmény méréséhez, a mérési módszerekre,
- költségtérítéssel képzéseken a kreditek és a finanszírozás összekötésére,
- Diploma Supplement-re,
- ECTS Label-re

vonatkozó ajánlásokra.

A műhelymunkák során azt is elmondták, hogy a kreditrendszer országos felmérésének tapasztalatairól ők is tájékoztatást kérnek.

3.5. Egyéb problémák

3.5.1. Intézmények közötti mobilitás

Probléma

Az intézmények közötti mobilitás egyelőre nem valósult meg az intézmények közötti finanszírozásból eredő érdekellentét és a kommunikáció hiánya miatt, illetve az idő rövidege okán.

Az intézmények egy része nem tartja szükségesnek a kreditekvivalencia-megállapodások megkötését, mert a megfelelő egyezés alapján a kreditátviteli bizottság dönteni tud, illetve feltételezik, hogy a tematikában bekövetkező változások nem kerülnének aktualizálásra a megállapodás megkötése után.

Több intézményben nem készültek el a tanegység leírások, ezért a kreditátviteli bizottságnak nehezebb dolga van.

Megoldási javaslatok

Nemcsak el kellene készíteni a tanegységek leírását, de egységesíteni is kellene a tartalmi-formai követelményeket az összehasonlíthatóság érdekében.

A szakmai törzsanyagok egységesítése segítené a mobilitást. Néhány szakmacsoport (pl., biológusok) tett már erre jó eredménnyel kecsegtető kísérletet. Megegyeztek a törzsanyag tematikájában, és abban is, hogy a másik intézményből érkező hallgatót milyen feltételekkel veszik át.

Hasonló képzési struktúrával rendelkező karok / intézmények között érdemes megállapodásokat kötni a kreditek elismerésével kapcsolatban.

Az intézmények vagy intézményen belül a karok olyan „tantárgycsomagokat” ajánlhatnak fel a „közösbe”, amelyeket előre egyeztetnek és elismerik a hallgatónak a megszerzett jegyével és az előre egyeztetett kreditértékkel.

3.5.2. Új szervezetek létrehozása

Probléma

Fentebb említettük az értelmezési problémákat és a kreditek elismerésének problematikáját.

Megoldási javaslatok

Az intézmények részéről igényként merült fel

- egy jogszabály-értelmező és -magyarázó szervezet létrehozása az OM-en belül, amely tájékoztatást ad és rendszeres fórumokat tart a jogszabályok értelmezéséről és az alkalmazási problémák megoldásáról, valamint
- szakmacsoportonként felelősök kinevezése, akikhez kreditügyben lehet fordulni.

Egy ún. kreditbank létrehozásával központilag nyilvántarthatóvá és lekérdezhetővé válnának adott intézmény adott tantárgyának jellemzői. Így, amikor konkrét ügyben valamely intézmény kreditátviteli bizottságának döntenie kell, akkor rendelkezésre állnának ehhez a szükséges információk.

3.5.3. ECTS

Probléma

Az ECTS rendszerről kevés információ jutott el az intézményekhez, márpedig ezt nemcsak a kreditrendelet megalkotásakor vették figyelembe, hanem a nemzetközi csereprogramokban való részvétel egyik feltétele.

Megoldási javaslatok

ECTS Label-ről központi tájékoztatás kellene és az intézmények központi segítséget is várnak a megszerzéséhez, mivel annak megléte elengedhetetlen lesz egyes EU-s programokon való részvételhez.

3.5.4. Diploma Supplement

Probléma

Az intézmények nem tudják kiadni a Diploma Supplement-et, amíg nem tudják pontosan a tartalmi követelményeket és a formai elemeket.

Ezenkívül a tanulmányi nyilvántartási rendszernek nincsen idegennyelvű modulja, pedig ez elengedhetetlen a Diploma Supplement kibocsátásához.

Megoldási javaslatok

Az intézmények minisztériumi állásfoglalást vagy ajánlást várnak a tartalomra és a formára vonatkozóan.

4. Javaslat az akcióterv elkészítéséhez

Az akciótervben nem az OM feladatait soroljuk fel, hanem csak támpontot szeretnénk adni az OM számára egy akcióterv összeállításához.

A következő táblázatokban foglaltuk össze a 3. fejezetben részletezett problémákhoz tartozó lehetséges akciók csoportosítására tett javaslatot. A tényleges konkrét tennivalók, akciók meghatározásához a 3. fejezet részleteinek elemzése szükséges.

Az előző fejezetben felvetett problémákra adott megoldási javaslatokat el lehet különíteni sürgősségük és időbeli megvalósíthatóságuk szerint három csoportba. Javaslatunk szerint az 1. prioritású feladatokat 2003. szeptember 1-ig el kell végezni, hogy a kreditrendszer minden intézményben zökkenőmentesen beindulhasson és működhessen, a 2. prioritású feladatokat 2004. január 1-ig célszerű elvégezni, a 3. prioritású feladatok elvégzésére pedig hosszabb átfutási idő szükséges. Egy negyedik csoportot alkotnak a rendszeresen visszatérő feladatok.

Az alábbi táblázatok tartalmazzák a javasolt feladatokat feladatcsoportonként. A feladatok felsorolásakor nem tértünk ki a részletes elemzésre, amelyet a 3. fejezetben már megtettünk, hanem hivatkozással jeleztük, hogy az előző feladat mely alfejezete szól részletesebben a problémáról. A feladat elvégzésére felelőst javasoltunk, valamint a táblázatok utolsó sorában azt is jelöltük, hogy elsősorban anyagi vagy szervezési jellegű feladatról van-e szó.

4.1. 1. prioritású feladatok

Az 1. prioritású feladatok a kreditrendszer bevezetéséhez kapcsolódnak, ezért azokat 2003. szeptember 1-ig javasolt elvégezni. A következő feladatok tartoznak ide:

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Tájékoztatás	Jelen felmérés publikálása <i>Részletesebben ld. 3.4.3 „Ajánlások” című fejezet</i>	OM	Tervezés
Képzések / Fórumok	Képzések tartása több szinten, elsősorban a kreditrendszer lényegi elemeivel (a kreditrendszert most bevezető karokon) és a nyilvántartási rendszerrel kapcsolatban (kari informatikusok bevonásával): <ul style="list-style-type: none"> • Oktatók • Hallgatók • TO vezető • TO ügyintéző <i>Részletesebben ld. 3.2.1 „Intézményen belül képzések, fórumok” és a 3.2.2 „Intézményen kívüli képzések és fórumok” című fejezetek</i>	FOI (esetlegesen OM)	Szervezés
Tanterv	Tantárgystruktúra áttekintése kari és intézményi szinten, párhuzamok megszüntetése, kínálat bővítése <i>Részletesebben ld. 3.3.2.2 „Oktatók” című fejezet</i>	FOI	Szervezés

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Tanterv	Tanegység leírások elkészítése <i>Részletesebben ld. 3.5.1 „Intézmények közötti mobilitás” című fejezet</i>	FOI	Szervezés
IT Infrastruktúra	Számítástechnikai beruházások támogatása: <ul style="list-style-type: none"> • Számítógépek • Hálózat <i>Részletesebben ld. 3.3.3 „Informatikai infrastruktúra” című fejezet</i>	OM (pályázati keretekben)	Anyagi
Tanácsadás	Tanulmányi tanácsadói testületek létrehozása <i>Részletesebben ld. 3.1.2 „Tanácsadás” című fejezet</i>	FOI	Szervezés
Új szervezetek	Új szervezetek létrehozásának megfontolása <i>Részletesebben ld. 3.5.2 „Új szervezetek létrehozása” című fejezet</i>	OM	Szervezés
Fórumok	OM honlap feltöltése a kreditrendszerhez kapcsolódó, letölthető információkkal és interaktív fórum biztosítása a honlapon <i>Részletesebben ld. 3.2.4 „Közös (Internetes) fórum ” című fejezet</i>	OM	Szervezés

4.2. 2. prioritású feladatok

Az 2. prioritású feladatok a kreditrendszer működtetéséhez kapcsolódnak, ezért azokat 2004. január 1-ig javasolt elvégezni. A következő feladatok tartoznak ide:

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Ajánlások	<p>A megoldási javaslatok között felsorolt ajánlások elkészítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Áthallgatások kérdésére vonatkozóan • Tanulmányi nyilvántartási rendszer elemeire vonatkozóan • Nyilvántartások elemeire vonatkozóan • Tájékoztatók tartalmi, formai kellékeire vonatkozóan • Hallgatói teljesítmény mérésére / mérési módszereire vonatkozóan • Diploma Supplement tartalmi, formai kellékeire vonatkozóan • ECTS Label-re vonatkozóan <p><i>Részletesebben ld. 3.4.3 "Ajánlások", 3.5.3 „ECTS”, 3.5.4 „Diploma Supplement” című fejezetek</i></p>	OM / OKTI	Szervezés

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Tanterv	Előtanulmányi kötöttség merevségének feloldása <i>Részletesebben ld. 3.2.1.1 „Oktatók” című fejezet</i>	FOI	Szervezés

4.3. 3. prioritású feladatok

Az 3. prioritású feladatok a kreditrendszer működtetéséhez kapcsolódnak, de jóval hosszabb átfutási időt igényelnek, ezért kerültek ebbe a csoportba. A következő feladatok tartoznak ide:

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	<p>A hallgatók motivációjának erősítésére 2 lehetséges megoldás valamelyikének kidolgozása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a felvehető kreditek számának maximalizálása, • tantárgyfelvételi díj bevezetése adott mennyiség feletti tantárgyfelvétel után. <p><i>Részletesebben ld. 3.1.1.1 „Hallgatók” című fejezet</i></p>	OM / FOI (megoldási variációtól függően)	Szervezés
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	<p>A költségtérítéses hallgatók esetében is a felvett kreditekhez kell igazítani a finanszírozást</p> <p><i>Részletesebben ld. 3.1.1.1 „Hallgatók” című fejezet</i></p>	OM	Szervezés
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	<p>Törzskönyv kézi nyilvántartási kötelezettség megszüntetése</p> <p><i>Részletesebben ld. 3.1.1.2 „Adminisztráció” című fejezet</i></p>	OM	Szervezés
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	<p>A kreditrendszer elveihez igazítani az adatszolgáltatást</p> <p><i>Részletesebben ld. 3.1.1.2 „Adminisztráció” című fejezet</i></p>	OM	Szervezés

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	A képesítési követelmények és a kreditrendszer harmonizálása <i>Részletesebben ld. 3.4.2.2 „Képesítési követelmények” című fejezet</i>	OM	Szervezés
Jogszabályi módosítást igénylő feladatok	A hallgatói adatok nyilvánossági kérdéseinek megoldása <i>Részletesebben ld. 3.4.2.3 „Új / egyéb jogszabályok” című fejezet</i>	OM	Szervezés
Státusz	TO-ügyintézői státusz létesítése (lehetőleg jogi és / vagy informatikai területeken is jártas munkatársak személyében) <i>Részletesebben ld. 3.3.2.1 „Tanulmányi Osztály” című fejezet</i>	OM	Anyagi
Státusz	Megfelelő számú, jó informatikusokból álló csapatot szervezése az informatikai feladatok ellátására <i>Részletesebben ld. 3.3.3.4 „Üzemeltetés” című fejezet</i>	OM / FOI	Anyagi
Finanszírozás	Jogszabályi támogatás ahhoz, hogy a TO-n hallgatókat foglalkoztathassanak idényjellegű munkákra <i>Részletesebben ld. 3.3.2.1 „Tanulmányi Osztály” című fejezet</i>	OM	Szervezés

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Finanszírozás	A hallgatók, oktatók és az egyetem finanszírozásának újragondolása <i>Részletesebben ld. 3.3.1.1 „Általános finanszírozási kérdések” című fejezet</i>	OM	Szervezés
Finanszírozás	Beruházási támogatás tanteremk létesítésére <i>Részletesebben ld. 3.3.4 „Egyéb infrastruktúra” című fejezet</i>	OM	Anyagi
Tájékoztatók	Magyar nyelvű tájékoztatók tökéletesítése Idegennyelvű tájékoztatók készítése <i>Részletesebben ld. 3.2.3 „Tájékoztatók” című fejezet</i>	OM / FOI	Szervezés / anyagi
Egységes nyilvántartás	Egységes nyilvántartás céljának / funkciójának tisztázása <i>Részletesebben ld. 3.3.3.5 „Egységes nyilvántartás” című fejezet</i>	OM / OKT	Szervezés

4.4. Folyamatos feladatok

Feladatcsoport	Feladat	Felelős	Erőforrásigény
Fórumok	<p>Fórumok a tapasztalatok cseréjére (best practice-ek, kommunikáció biztosítása, egyeztetések, javaslatok...)</p> <p><i>Részletesebben ld. 3.2 „Képzések fórumok” című fejezet</i></p>	OM / FOI	Szervezés
Fórumok	<p>Képzések tartása több szinten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TO vezető • TO ügyintéző • Intézményvezetők <p><i>Részletesebben ld. 3.2 „Képzések, fórumok” című fejezet</i></p>	OM / FOI	Szervezés